ÉRIU

Founded as the

Journal of the School of Irish Learning

Devoted to Irish Philology and Literature

VOL. X

DUBLIN
ROYAL IRISH ACADEMY, 19 DAWSON STREET
HODGES, FIGGIS, & CO.
LONDON: WILLIAMS & NORGATE
1926-28

Tug Mumhain do mhac a mhná . an tslat dar chubhaidh an[1] **cró**
doba[2] creach is a chúl ria . muna beth Día na ndúl dó.
Ní lugha a ghég Bhaí do-bearair . a séd[3] **craí** na dheaghaidh dhuit.[4]

[*Only in P*]

Gan **chráoithe** do dhénuimh dhúinn . gan dráoithe re déghuin[5] néll.

88. [6]**RÓD,** don ród, méd an róid, na róid, na róide, dona ródaibh, dona róidibh, méd na ród, méd na róideadh, féch[7] róda 7 róide.

Ród rád, fód, fád, inann ghabhaid[8], [b]cirt ar a comhair aca[b].

Fada na **róide** gu Róimh . ní[9] móide aga mh'anóir[10].
Ní bhía[11] grádsa ar bhúachail bó[12] . dá[13] ró an **fádsa** Túathail tú.
[b]A inghean Aonghasa an óigfir[14] . t'aolbhasa[15] fa **fáidibh**[16]
[b]an eas do-ní gach ní ar éigin . bí ar mo leas gu láidir.

89. [17]**OIGHIR,** don oighir, mac an oighir, na hoighir[18], dona hoighribh[19], meic[20] na n-oighreadh, marbh[21] oighre, 7 adubhradh gurub íad na hoighre[22] 7 mar ghabhus as[23] .c. ann.

Oighir eighir, Céiteamhain .f., inonn ghabhaid.

Arna oidhidh[24] a ngliaidh Ghall . clann Bhríain is[25] **oighir** don fionn[26].
Aoibhinn mh'aisling a nEamhain . a maidin[27] chiúin **Chéiteamhain.**

90. [17]**FEART** (ón úaigh), don firt, don feart, méd an fearta, na fearta, dona feartaib, méd na bhfeart, sir fearta abháin.

Ocht troighe an **feart**[28] fa bfoile[29] . seacht troighe in gach **feart** eile[30].
Ní dhechaidh dér a richt ríamh . nár fégh clíar ós t'**firt** a Aodh.

91. **FLAITH,** don flaith, mac an flatha [ó chiort P], mac na flatha [ó chanamhuin P], na flaithe, dona flaithibh, meic[31] na bhflaitheadh, marbh[32] flaithe [33]mac na flatha .l. moladh na dhíaigh ó nach fuil féin acht do chanamhain, mac na flatha moire .l.[33]

---

[1] a P [2] dob*udh* P [3] an séd P [4] doit C[2]
[5] dúighuin P [6] *om* H [7] gabh C[2], gan P
[8] iad P [9] bhú C [10] mánóir C[2], monóir P [11] bhí P
[12] mbó P [13] go P [14] óigir C [15] -bhósa C
[16] fáidibh CC[2] [17] *om.* HP; *cf.* § 95 [18] oighir C
[19] oighribh C [20] mic C [21] iar C[2] [22] oighre C
[23] budh C[2] [24] oighidh C, oidhigh C[2] [25] dob C[2]
[26] fonn C[2] [27] madain C[2] [28] san (s *del.*) bf*eart* C[2]
[29] bfuile C[2] [30] sgach f*eart* oile C[2] [31] mic C
[32] fech C[2], gan P [33-33] .l. moladh .b. ar flaith (air) HP

Cuirn chlach n-úaine re n-aghaidh . gúaille na **bflath** re froighidh[1] .l.
Atáid **flatha** sa bfuil uime . nach racha tuir Chuille am cheann .l.
Mac na **flatha** gile ó[2] gháol . tighe a táobh lacha do lín .l.

[*Not in* CC[2]]

Ó nach tig dím aithe mh'huilc[3] . na **flaithi** as dír dá dhíghuilt .c.

92. [4]**SÚIL,** don tṡúil, méd na súla, na súile, dona súilibh, méd na súl, féch[5] ṡúile, [a]méd na súileadh[6], ní fuil ceart na aghaidh, [b]7 adeirthear nach cóir hé ar a dhobhinne[ab].

Re hÉmann atám[7] ag tnúdh . némhann ar lár a lethṡúl .l.
Mac Úna atám ar a thí . ní rí[8] mo lán **súla** acht sé .c.

93. [9]**ADHAIGH,** don oidhchi méd na hoidhche[10] na hoidhchi, dona hoidhchibh, méd na n-oidhcheadh, sir[11] oidhchi.

A tigh bhrughadh dh'íath Uisnigh[12] . triath Uladh an **adhaigh**sin[13].

94. [14]**UBHALL,** don ubhall, méd an ubhaill, na hubhla, [15]dona hubhlaibh, méd na n-ubhall, gad[16] ubhla[15].

Cnúas cumhra[17] nar chóir[18] do bhoing . dob[19] ubhla óir na **hubhaill** .l.

95. **EISRÍAD,** don eisríad, méd an eisríada, na heisríada[20], [21]dona heisríadaibh, méd na n-eisríad, croith[22] eisríada[21]

[23][Reimíadh, roimíadh, rímh]iadh, soimhíadh, dímhíadh, inand ghabhaid[24].

An Tadhg do mhallach Mac Líag . do chraith[25] badhbh air a **heisríad**[26]
[b]gun Tadhg do bheannach do bhí . gach teallach ard fa uirrí[27].
[a]Urraim dhóibh ní[28] **doimhíadh**[29] d'íir . coimbind[30] nglóir coimhíal gcroidheadh[31].
[ab]Nodlaig do bhádhas ag Brian . gum shochar is gum **ṡoimhíadh**[32].

---

[1] flath risin bfroighidh C [2] oa C[2] [3] an uilc P
[4] H *gives* súil *and* Flaith *in one paragraph.*
[5] íar H, gan P [6] 7 *add.* C, .l. ar a ghráinne *add.* P.
[7] ga tam H [8] rígh C [9] *om.* HP [10] óidhchi C
[11] siobl- C[2] [12] -idh C [13] aghaidhsin CC[2] [14] *om.* H
[15–15] 7 mar sin sis C [16] gan P [17] cubhra C[2]P
[18] na chóir C, *nach* .c. C[2] [19] is C[2] [20] eisriada C
[21] 7 mar sin C [22] íarr H, gan P
[23] C *omits the portion in brackets.*
[24] inand iat 7 na hanmanna so sis gen gu comfada H, tingheall ionann 7 so síos gion go comhfada iad P, *then come the monosyllabic nouns.*
[25] croith C[2]H [26] arna eisríadh C [27] urri C
[28] nior P [29] dombiadh C [30] coimhíal CP
[31] gcoigeadh C [32] ṡomhiadh C

Gar dhúthcha[1] dháibh **remhíadh** roimhe . seinfian[2] Chláir Thoighe
Dá Thí.
[3]Nír chaiti deit **rimhíadh** rinn . a mheic Íríal Í Uiginn.

[*Only in P*]

Do-beir sgath chuille ar an cconách . bal an uisgi a **heisríad.**

Mían, tríall, ríar, grían (na habhann), rían, míadh, gíall (doit), díall deall (rit), íc, císa[a], lích, íath, tríath, fíadh (ó dhá chéill)[a], coll call (ón phearsain), snímh, gnímh[4], rímh, lídh, meall, geall (ón phearsain), fín (acht canamhain aige), [5]díon[b], díol[5], díth[a], lugh[a] (ón luighe), logh (ó dhá chéill)[6], modh (ón bhés)[7], tol, tart, lacht, bladh .f. [ón chlú HP], dul dol, drud drod, brud brod [ón brosdógh C[2]], tlus, gus, eacht, feart[a] (féile), cnicht, micht, firt[a] (féile), cead, cleas, treas (ón ghleó), eas (ón uisge), teacht tocht, locht[a], dath, reacht[a] (ó dhá chéill), smacht, nath, bac, ladh[b], ronn (óir), lóch (an arbha), leas (ó dhá[8] chéill), tosd tasd sosd[a] sasd[a] tocht[b] socht[b], ceard (ón duine), éd, sén, crécht[a], cécht, écht, fégh fía .c. (fé fía .l.)[a], ég, béd, séd, (ón tslighidh[9]), bés, grés, [5]mút mót[5] múd mód, áth, dán, snámh, cnámh[a], fúath, fúacht úacht[a], lúach, Aedh[10], fráoch (catha), bidhg beadhg, ridhg readhg, réd .c. (ráed .l.), cath, drúcht, [a]ríadh (ón phearsain), gean, feadh, eadh, breachd, íarn[11], trácht (na coisi), feart (ón úaigh, acht don firt aige dh'imarcaidh[b])[a], inann gabhaid[12] [a]7 eisríad, cirt[13] ar a comhair aca uile[a]. [snúadh, céd, brúcht .fer., meas, firt fert (ón mirbhail) HP. seas, glés, sdéd, déd, mám, leachd, roth, seadh, seal, triuch, greagh[14] .fer., dream[15], fáth P].

[ab]Caithfe dola ar chreich a gciana[16] . Í Modha a leith **ríara** ribh.
Sgol ina sgoil doi**ríara** . ó[17] **dhol** soin budh soi**dhíla.**
[a]Eóin gá[18] **coll**[19] ad chorrbhruidhin[20] . tonn feóir[21] tar a himdhadhaibh.[22]
[ab]Nead nathrach do-ní do **choll** . a crond bhachlach is í and.
Móide síth **colla** a cháana . nach frith[23] orra a hadmhála[24].

---

[1] Gar dhucha (ducha) CC[2], Nir dhuthca H, Nior thugta P
[2] geilfian H
[3] *om.* C
[4] grímh C
[5-5] *om.* C
[6] gu gerr on luach 7 on luighi HP
[7] bés modh o eincheill araen[b] HP
[8] on da H
[9] echtra H
[10] adh C
[11] íarndocht P
[12] *om.* C, iat H
[13] chirt C
[14] greadh P
[15] *sic leg.*? druim P
[16] chreith a chianaib C
[17] da HP
[18] ghá C
[19] choll CC[2], ccoll P
[20] -ghin CP
[21] óir C
[22] himghadhaibh C, nimd*ad*aibh C[2], hiomdhuighibh P
[23] bhfrith C, bhfrioth P
[24] admhála C

Gé táid[1] na dúile ag **díall** dó . mó do bhiadh dhúinne[2] re Día .l.
[a]Bláth slat ní dhathaigh an dream . ní **dheall** mac re hathair[3] and.
Bean[4] Briain ní ba[5] bean do righ . a ndíaidh a **lidh** ar[6] fear bFáil
[b].l. [a]más fír.[ab]
[ab]Do-béradh dhoidsi a dhlaí **dhín** . tír as foigsi[7] do Laí láin .l. más fír.
[a]Cith a ló grianach gá[8] **gheall** . do **mheall** mianach cnó tré choll.
Logh ris[9] na dúanaibh budh[10] deas . ar son úabhair na n-égeas.
[a]Gilla donn grúadhchorcra **geal** . dá mbean drong lúathmholta **logh.**
[ab]**Logh** ris gach ndúain ar domhan . gan chrodh[11] ar úaim n-ealadhan[12]
Táinic dhínn[13] do chora a crois . do bhrígh in[14] **tola** thugais.
[a]Créd do-bhéradh sí ar a son . **tol** na clí do dhénamh dhamh
[b].l. manab[15] cóir d'indsgne airrchise[b].
[ab]Cead[16] umá mbíadh agá **mbrud** . fear nach rug ar Bhrian nó ar Blad.
Téid[17] sin má[18] ucht is má[18] fésóig - tig **brud**[19] ar a bhánśúil.
[a]Cúairt[20] gan lon ar muin in **mheachta** . gu bfuil ag[21] cor **reachta**
ar róis .l.[22]
[a]Buinne lindghlan[23] láimh re **leas** . gá theas ní[24] háil[25] indladh[26] as.
[a]Cách a chráobh Liag ar do **leas** . do śáor íad ar a n-aimhleas.
Crích Énna[27] do úaigh[28] go[29] himel[30] . ní húair[31] **śéna** d'filleadh é.
[a]Ní léir ar úaigh[28] mér na mná . atá ar a húaim[32] in **fégh fía.**
Do léigis[33] bél an ráoin rú . a bhrú do sgáoil an **fégh fía.**
[ab]Dath na seasga ar a súil mhoill . dath na géisi ar a gúaloinn
[a]uinge ar inghin an **chearda** . d'ingnibh cruinde cródhearga.
[ab]Mór **gus** na géige mon[34] **ngnímh** . sidh sa **dtlus**[35] mbréige do-bhér.
[a]As é a chairde ar fear **fína** . **feadh díla**[36] airgne úadha[37]
[b].c. ón adhbhar sin[b].
[a]Fearg íarla ní hinchombair[38] . gu searg **íarna** t'eachraidheadh.
[a]Ní fúair fear a dhingmhála . 's do-chúaidh **eadh** a foghbhála.
[a]Gin gu fuil sé ar mhúr na mná . atá ar a rún an **fé fía** .l.
[ab]Slúaigh na **sosd** sith a mBanbha[39] . ar n-úaim crích ar cosg foghla.
Muileann gach áon**áith**[40] ar abhainn . máoláith[40] gacha muilinn .l.
Do línfadh clar mínláir meamraim . an lán sí**dháin** dhealbhaim dit[41] .l.

---

[1] ataid C²H [2] dhúine CC² [3] athair C
[4] Raith H [5] bhúdh C [6] a C [7] foisgi C²
[8] dhá C [9] res P [10] bú C [11] cradh C
[12] nelaghan C [13] dhin C
[14] *sic* H, na CP, na *corr. to* an C² [15] munab C²
[16] Cid C² [17] Tig P [18] fá H [19] brut P
[20] Cuaird P [21] a CC² [22] mas fíor *add.* P
[23] lionnghlan P, fionngl- C² [24] re treas nach P
[25] áil CP [26] indla C [27] éna CC² [28] fuaigh HP
[29] gó a H [30] imel C [31] ni fuair C, nirbh uair H
[32] uaimh C [33] leighis C [34] mun C²
[35] san tlus C² [36] ríomha P [37] i énna P
[38] hionchur- P [39] mb*h*anb*h*a C [40] -áth C
[41] dít C, dhuid H, dhuit P

Beiridh úatha tochta a dteach[1] . **lúacha**[2] lochta na lethbhreath[3].
[ab]Íoc a ḟola as airde[4] a cách . gnáth a chairde[5] ag dola a ndíth.
Doba[6] **bidhg** anchuir d'ollamh . an **ridhg** anfaidh úaramar[7].
[a]Bidhbha lé a chaidreabh do chealg . na aigneadh ní himdha[8] **ridhg**
[a]ag snámh ar sruth ḟinnghlan ard . Tadhg[9] re[c] guth mbidhbadh ní[10] **bidhg**.
[a]Máol finnEachluinn a **fíadh** Grég . ag **ríadh** sdéd n-ingeanchruinn n-óg.

[*Not in C C*[2]]

Do tennadh le digh **ndrúchta** . idh[12] dúnta um cheangal céchta.
Dimbúan ón **brúcht** bánṡoillsi ∴ in **drúcht** innfúar álainnsi.

[*Only in P*]

Sealg gliadh ag an chrúisin Chéin . **fíadh** Néill no gur dhúisigh dóibh.
Maighre geal re **grían** na sreibhe . do lean an ghrian eile é.
Adhaigh[13] re n-imtheachd ar **séd** . gabhaidh **ég** mar inntleachd iad.
Tig do bhuing bhéime ar do **bhladh**[14] . druim do char re a ḟéili d'ḟíor.
As cloch **ṡéda** an **feart** ía bfuil . no **céda** ag **teachd** dar thiomsuigh.
A radharc úama do imdhigh . malart **snúadha** ar ingbin as.
Fúigfidh smál borb an bhrátha . bord gach **átha** lán lúatha.
Soidhíola do Mhac a Mhuire . slat doiṡníomha an duine dhó.
Ná lí Theamhruigh ar ó tTáil . ní náir dhí leanmhuin a **lídh**.
Drud úaibh ar fud an tochair . **drud** a fothuin chúain chluthair.
Níorbh iongnadh a labhr[a] leasg . a measg biodhbhadh tarla a **ttosd**.
Ní bhí a **ttochd** go teachda a ṡlúaigh . gan bhúain **eachda** do ghort gháidh.
Ní na **thosd** atá dá dheóin . an lá reóidh ag cosg an chúain.
Béd ar ttreóin do tháirreachduin . do bhrég dheóir ón dílleachduigh.
Deallaidh a clann re céile . béinne call earruigh úaine.
D'Ó Chealluigh ní beanta ba . **fearta** an bheannuigh ní beaga.
Cróch do-chúaidh na chamóguibh . mar **lóch** úaibh tré ḟuinneóguibh.

96. **TAL,** don tal, méd an tail, na tail, dona talaib, méd na tal, íar[15] thala.

Tal, bal, sal[a], salt[a], cat, orc arc, cosg casg, alt[a], falc, mart, Art, brath [gerr[16] H], lúan, gúal, úan, rós, pór, Pól, tál [an tsáoir P], clár, pár, sál (an mhara[17]), ágh[ab], sdán, sár, tár, áer, cláen, [raon C[2]], dael, fraech (an tsléibhe), saor, maor, láogh, sódh (ón impódh), clódh cládh (ón phersain), ór, glór glár, [a]fúan, búar, cnúas[a], cúadh, cúan (ón fairge[b], acht canamhain aige)[a], túar túr (in ghuirt)[a], túr

---

[1] astteach P
[2] luatha CP
[3] litreach P
[4] aird C
[5] an cairde C[2]
[6] Do bhean P
[7] úarambar C, fúaramar P
[8] ni híumgha C, as iomdha P
[9] tug C
[10] bidhbhumi C
[11] Maoil CC[2]
[12] igh H, ig P
[13] Agh- P
[14] bhlagh P
[15] tug C[2], tug ... lat H, gan P
[16] go gearr P
[17] mhar C

súr (ón íarraídh), úr (ó dhá chéill)[a], brúdh, fudh[b], crúdh[a] (ó dhá chéill)[b], triúr, liúdh, iúl eól, diúl deól, breódh, sgeódh, leódh, gleódh (ó dhá[1] chéill), srían, fíar[a], Níall, Cían, míach (arbha)[a] [2], gíall [ó dhá chéill P], íasg, fál, mál, grán, lár, Dál[a] (gCais, acht sé gan illradh[3]), fadhb[4], Tadhg, bard, tarm, arm, arg, cur, sgur[5] (an eich), sbarr, barr, marbh, carn[a], fann, bás, bád (acht indsgne .b. and), dódh[6], óg ág [ó énchéill H], lód [lógh HP], slúagh[7] slógh, rón, lón, all, allt[8], bann[a], tásg, slán, easlán, trén (ort[5]), édtrén, ládh[a] (ón ladhar), línn[9] (ón abhainn[10]), pus[a], glas, brón, smól smúal [smál P], inand 7 so[11] sís, [12]acht so sís[12] do .b. dhá n-imarcaidh, tarr, *dalbh, smál, sreódh, sgíath, gas, smúas, úall .f. (ón úall innud*[13], 7 do .b. ón ghuth), blaosg [pláosg P], cúan (na[14] con), inann ghabhaid, ard, balbh, mór [a]an tráth as .f. na triúr ó chéill mholta inann 7 tal[a].

[*Only in P*]

balc, bán, dáor, dúal, banbh, carr, súan, fúar úar, luadh (ón iomrádh), fán, líon, rúsg. úsg, son, don, ríasg, cíar, táosg, bádh, cáomh, leasg (an tráth as .fer.).

Gu ndeach mé san[15] magh[16] neamhdha . mas é **tal** mo[17] Thigherna.
Dar lat nocha **bal**[18] beandacht . damh ceandacht don mhac mhallacht.
Mo[19] ghuin doba aimhdheas[20] d'**arm** . ná cuir **dalbh** na[21] aimhleas orm.
Gach dúil bhalbh a fuil foghar . muir dhá[22] mholadh **tarm** teineadh.
[ab] Alainn[23] snúadh do chéibhe caime . réidhe[24] in ghrúadh is[25] fainne in folt .l.
[ab] Anaid ar cúlaibh crand[26] sean . ar **sbarr** dúnaidh fa dereadh .c.
Ní théid cridhe dúinte dall . tar **sbarr** chúirte nimhe anunn.
Nocha snámh[27] leac bhfúar a[28] **falc** . breac a **cúadh** lán do leamhnacht.
Gá d'ulc bogar an **bhása** . tobar grása a n-uchd Ísa .l.
Fear **bratha** nocha bí ar[29] bhidhbhaidh . acht rí[30] Lacha bindghlain Bó[31] .l.
[ab] Do gheall Séafraidh sáor an luighe . nach géabhthair **áor** dhuine dhó.

---

[1] on da C²H [2] ó dhá cheill P [3] acht gan illradh aigi C²P
[4] fadhbh CP [5] *om.* C [6] dogh dógh MSS
[7] slúadh C [8] alt CH [9] liond *etc.* C²HP
[10] na haband etc. C⁵HP [11] na ceirtsi H
[12-12] *om.* C [13] ionnad P, inand C, ino C² [14] *om.* C
[15] sa CC² [16] mhagh C [17] ma C, an T. C²H
[18] bhal C [19] Ma C [20] ainnleas H [21] no C
[22] ga HP [23] Aille C² [24] reighe C [25] sas C²
[26] chrann C² [27] Nochar ṡnam H [28] le H, re P
[29] ní bhí ar a C, nocha mbí ar a P
[30] rígh C [31] lionnghloin Léin P

[ab]Grísadh a ghrúadh cáomh[1] crithreach . manúar dob[2] **áor** aindlightheach[3].
Trí **sáir**[4] do fulngadh gár[5] bhFlaith[6] . is cunnradh nár cháir[7] do chleith
[8]a thaobh geal do chor[9] fa chloich . dol[10] a gcroich is bean da bhreith.
Adér do **ghlár** mheanmnach mhear . mo theannghuth ar **lár** Laighean.
[ab]**Cúain** roighcala an tíre[11] thoir . oireara míne Murbhaigh.
Atáid **cúain**[12] an chon[13] otraigh[14] . ag dol a[15] **n-úaill**[16] n-imarcaidh[17].
[ab]Meisde do **chúan** na con brici . an chloch úar san uisge.
Bím lá a Corcaigh agá[18] chai . is d'**oṙcaibh** chraí na mná mhé[19].
[b]Ní bhí gan bhuilg d'adhnadh t'[15]ḟeirge . adhbhur **fuidhb**[20] in deilge dít.
[ab]Do dleste cradh ód chúl lag . damh is ní dá **thúr** thánag[21]
[ab]In bean do chrúidh in chéd sgol . is col re n-ég dhúin a dul.
[b]Crích an **triúir**[22] na héntuinn[23] ḟaghla . ó[24] réltuinn **iúil** Bhanbha Bríain.
[b]Mar budh[25] bean í d'éis a **liúidh** . is ciúin do bhí in ghéis ón gréin.
[ab]Fada atám fa **thrén** mo[26] bhidhbhadh . nár gan sgél budh ingnadh ann.
[b]Do ghabh do **ghleódh**[27] a hanaim[28] . tré mhagh dtadhaill[29] **eól** indill[30].
[ab]Re tocht ón **ghleódh** do-ghébha . gort Éna a mbeól a bhúana.
[ab]Mar tṡaltraim ar **úr** indse . acmhainn mo ṡúl ṡilimse.
[ab]Tú is t'fían ag imthecht an **láidh** . mar inntleacht **ngíall** do ghabháil.
[a]Ní raibhe uaimsi acht **mál** meine[31] . d'uaisle san dán reime ríamh[32] (.l. 7 ní ón **mhál**)[b]
[b]Ní díl leis ó **Céin**[33] na céd**ghéill** . gin go **géill** righ **édtréin** iad.
[b]As tú a ghil **tréin** do thoghus . is sibh féin ar bhfoltanus .c.
[a]is tú a thréin ghil do ghonus .l.[a]
[ab]Ná tréig orra **úall** do sgor . léig do longa a[34] **cúan** chluthar[35].
[b]Ar teacht a **tháisg** gu teagh dTáil . do fáisg fear láimh um fhear **n-óir**.
[b]Do folchadh sgath chorcra cheóil . ach is olca na hén**ṡreóidh**[36].
[ab]Omhan dá n-anfa ar a chinn . **linn** blaghtha[37] coradh na cheann.
[ab]Ag sin **salt** na ndámh ndoiligh[38] . a **slán** fa **Art** dh'innsoighidh.
[b]Tar a ais mar do ḟeac[39] call . breac ina **bharr** lais ó **linn**.

---

[1] chaomh C, gcaomh C²
[2] doba C, dobo C²
[3] indlightheach C²
[4] táir P
[5] dar H, ler P
[6] bhfleth C, fleth *corr. to* flaith C²
[7] ni cunnradh as cáir H, a cunnradh nior chóir P
[8] *om.* C, *add. in later hand* C²
[9] chur HP
[10] dul HP
[11] tír C
[12] Atád cuan P
[13] a con H, na ccon P
[14] -idh C
[15] *om.* C
[16] nuall P
[17] imorc- H, iomarc- P
[18] gá C
[19] mé C²HP
[20] fuib C
[21] tánag C²
[22] triúr C
[23] entuinn C
[24] na C
[25] bhudh C
[26] ma C
[27] ar ngleodh H
[28] anaim C²
[29] dtaghaill C
[30] inill H
[31] mine P
[32] dlighe dhíom P
[33] gCéin C²
[34] *om.* C²
[35] gc. cl. C²
[36] enṡreoigh C
[37] laghtha C
[38] -idh C
[39] fech C

[ab]**Slóigh** ṡénta do theilg ó Táil . rélta[1] **smáil** deirg ina[2] díaidh[3].
[ab]Tug gur thóir ort an t-éinḟear[4] . déineamh **smóil** do ghort Ghaídheal[5].
[ab]**A** aithle deighḟear **Dháil** Cais[6] . acht deireadh áir na n-égmais.

[*Not in* CC[2]]

Uaim a chinn re colaind **Míaigh** . gémadh dúthracht lé Jeirfiair[7]
.l. [b]sin. mac Méich as cóir and[b]
[b]Folt mín os maluigh[8] an rígh . samhuil an lín arna **leódh.**

[*Only in* P]

An chreach fúair ní fear do bhraith . bean **bhraith** do-chúaidh ar an ccreich .c.
Dá ró go **hArt** an t-oineach . ní **harc** a ccró chomhoidheach.
Ní mé um áonur nár áomh sgoil . m'áoradh dob **áor** gan ḟachuin.
Seachd ttroighe as úaisle don **úr** . fúm ag loighe[9] ar h'úaighsi a Áodh.
Nocha n-é loighead a **lóigh** . dá' bhfoighead glóir Dé ar an deóir.
Flaith Boirchi ní bhúail an mbéisd . a húaimh **réisg** dhoirchi go ndúisg.

97. **CEÓ**[10] .b. don chíaigh, méd na cíach, na cíacha, dona cíachaib, méd na cíach, íar[11] chíacha.

Ceó, gleó, mí (an tráth is .b. na triúr), dé, cré[a], scé, Cliú Máil (acht gan illradh[12] aice[13]), caí (ón eón), brú, cáisc[14], inand ghabhaid achd nach inand[15] consaine atá ar a ndeireadh[16].

[ab]Mar tá mé fa **chíaigh** chumhadh . rem ré bíaidh ar beathughadh.
Tig do thirmach san **mhí** mhairbh . nach bí achd minṡruth san Modhairn[17]
(.l. [a]san mís mairbh is cóir and nó san mhí mharbh[a])
[a]Na naí **mísa** do bí a mbroinn . doba ri Ísa oroinn.
[ab]Do sgíath dearg mar dháor chaithe . le dealg **sgíach** do sgailfithi.
[a]Teampaill a ndiaidh[18] in deighḟir . le **sgíaigh** ndelgcuirr[19] dúinfidhir.
Gé dho-níad cáithmhe chroebh **sgíach** . bráithre íad ag Áodh Ḟinnlíath.
Fód[20] is caímhe **críadha**[21] daona . dáoine fíala sáora sin.
[ab]Na conganta bhudh cáir damh . náir do **bronn**dalta ar mbráthar.

[*Not in* CC[2]]

[b]Menma rambór slóigh sís . do-chóidh (?) le hanṡógh aon**mhís.**
[b]Cáinid mé mu **mhís** ar . . . . cáinim aris hé dh'Érind.

---

[1] sa rélta C[2] [2] na C[2] [3] díaigh CC[2]
[4] at éinḟear C [5] gháig- C, gaodal C[2] [6] gCais C[2]
[7] le a dheirbhṡiair P [8] -idh H [9] loidhe P
[10] Mí HP [11] sgaoil C[2], gan P [12] illrug- C[2]H
[13] aige C [14] cairc C, mar sin achd a réim ag snamuin innte *add.* P
[15] *om.* C. [16] tig ar a nd. a reim ag dul asda P, érghes orra H
[17] minnṡruth a monghairn C [18] -idh MSS.
[19] ndealgchuirr CP [20] Daoine P [21] criagha C

A dlai dína ón doire **dhíadh**[1] . ní gloine níam fína a hór.
Do bhí adhbhar farbh fúath libh . labradh na **cuach** do chloistin[2].

[*Only in P*]

Dá mbé a **ngliaidh** gníomh doidhénta . do síol mBriain a bharánta.
Ó **chíaigh**[3] anála bhur n-each . creach chamhára bíaidh gan bhrath.
Cúairt Ghall a n-íath anaithnidh[4] . dall **cíach** is dá chomharthuibh.
Giolla agus **cáoi** os a chionn . fionna fionn[5] do bháoi ar a bhonn.
Ionnsa a dháoine toll na tháobh . laogh na **bronn** sáoire sa síol.
Cuirfidh a luchd a Luing **Clíach** . budh uchd ar íath cCuinn a chríoch.
Do-chúaidh mil ar maduin **Chásg** . fan digh ghrásd do chaguin Críosd.

98. **CNÚ CHUMHDAIGH**[6], don chnú chumhdaigh, méd na cnú cumhdaigh, na cnúa cumhdaigh, dona cnúaibh cumhdaig, méd na cnú cumhdaigh, íar[7] chnúa cumhdaigh[8].

Cnú chumhdaigh, cnú chroidhe, cnú choisi (acht na cnúithe coisi[9] 7 mar ghabhus[10]), clú, crú, úa, [ab]ré (in tsaeghail) in tráth is .b. na cethrar, gnaí, dlaí[ab], lí[11], [ab]gné acht a mbeith caol, 7 canamhain ag na trí certaib fá dheireadh 7[ab] clá [ab]mar an cédcheart. cnú chumhdaigh, cnú eile .c. do chomhardadh[ab].

[a]Nochan foil mo[12] **chnú chroidhe** . nó[13] oile a Moigh Mhuile.
Do briseadh cáin do **chnú** n-óir . dámad tóir[14] thú ar dháimh na díaidh[15].
Buinne te cas um Chrúachain[16] . lúachair ghlas de na **dlaíthibh**[17].
Ní fearr leó an lá gréine . as teó iná an **chlá** is crúaidhe.
[a]Ní foghail na **cnúithe cumhdaigh** . domhain tnúithe an ughdair[18] air.

[*Only in P*]

Níor chóir síon achd **clá** agus ceatha . lá Ríogh an bheatha do bhrath.
Cnúa cumhdaigh roinntir rú . ughdair is tú a ccoilltibh cnó.

99. **RÉ** (an duine, an tráth as .b.), don ré, méd na ré, na rée, dona réeibh, méd na réeadh, íar rée.

Ré (an duine), [a]ré (an tsléibhe), ré (an aieóir[19]), an tráth as .b. na triúr[a] [gnaí HP], bí[a], caí (ón ghul), glaí[a], uirrí uirré (ón umhla), anaí, cunntaí cunntae[20], clí, tí, [dlaoi, gné HP, sé (an dísle), lí H], sgáoi, náoi, acht canamhain aca na cethrar[21], [a]inann

---

[1] dhíagh P, *illeg.* H. [2] chluinsin P [3] -idh P
[4] anaidhidh P [5] fíon P [6] -id C [7] bronn C²
[8] chumhdaigh CC² [9] *om.* C, do chanamhuin *add.* HP
[10] sin H [11] lía .b. HP [12] ma C [13] na P
[14] thóir CC² [15] -igh MSS. [16] na chúachaibh HP
[17] H *and* P *give this complet in* § 99 [18] ubhdair CÇ²
[19] aieair C [20] cunntaei C [21] ó chlí anúas HP

ghabhaid[1] [b]7 cnú chumhdaigh acht silla d'imarcaidh ar tháoibhréim[2] illraidhe na n-anmann gcáol[ab].

Gan mo **rési** na **ré** ghirr . a Dhé tar ési hí Oilill.
Uirrí an fuinn dá uirrighaibh . do bhuing **uirrí** n-ainneónaigh.
Tógbhais an crann re corp nDé . a bharr nírbh olc an **uirré**[3].
Ód chéibh ranaí bhuidhe bhuig[4] . luighe na **hanaí** íarmuid.
[a]Éigean a mian dá[5] gach mnaí . srían na **cáoi** do léigeadh lé.
Tug **títhe** bána san Bhearbha . ciche[6] lána ag ealbha fiadh.
Fearthain śnáithe[7] leabhair laí . ní śnáife **naí** um Leamhain lé.
Do seóladh rúaig leathan laí[8] . úaid ar[9] chreachadh na **cunndaí**[10].
[b]Duille beithe a feadhaib faí . a ndeaghaidh chreiche[11] **cunndaí**[12].
[ab]Tángadar dhá trían mo **ré** . córaide m'aithghin d'**uirré**.

[*Only in P*]

Mé ar an bfeart go fuineadh láoi . tearc rem cuireadh san **cunntáoi**.

100. [ab]**DÉNAMH,** don dénamh, méd an dénaimh, méd an dénmha, na dénaimh, na dénma, dona dénmuib, méd na ndénamh, íar dhénmha. [méd na ndénmhadh .l. C[2]].

Frithólamh[13], frithálamh[14], fuláramh foláramh faláramh furálamh forálamh farálamh. guthaidhe leis orra. dénaimh inann 7 a cáol sin.

101. [ab]**DÉINEAMH,** don déineamh, méd an déinimh, méd an déinmhe, na déinimh, na déinmhe, dona déinmhib, méd na ndéinmheadh, méd na ndéineamh, íar dhéinmhe.

Maídheamh, formaitheamh[15] (ó énchéill), maitheamh, caitheamh, feitheamh[16], áireamh, tuireamh, tuilleamh toilleamh, éigheamh, creideamh croideamh, frithóileamh fritháileamh, fuláireamh foláireamh faláireamh furáileamh foráileamh faráileamh[17], guthaidhe leis orra, commaídheamh[18], comháireamh, toiriseamh, airiseamh, inann ghabhaid. déinimh 7 a gcáol sin inann 7 soighidh.

794 Tángus[19] gan **tuireamh** a ghnímh . rímh duilleadh[20] ní rángus ríamh.

102. [ab]**DÍGHBHADH,** don díghbhadh, méd an díghbhaidh[21], méd an díghaibthe, na díghbhaidh, na díghaibthe, dona díghaibhthibh, méd na ndíghbhadh, méd na ndíghaibhtheadh[22], déna dhíghaibhthe.

[1] iad P [2] thaoibh C [3] uire C [4] mb. mb. CC[2]
[5] do P [6] cithche C [7] tsnaithe *etc.* CC[2]P
[8] láe H [9] do P [10] cuntáe H, cunntáoi P
[11] cre*th*e C [12] on cuntai H [13] fritheólamh C
[14] frithealamh C [15] *corr. to* formaidheamh C[2]
[16] *corr. to* feichemh C[2] [17] farail C [18] comaitheamh C
[19] Tanagas C [20] dúileadh C [21] -adh C
[22] ndighghaibhtheadh C

Inbadh, dérghadh, dírghadh dírgheadh, féimdheadh [1], búaidhreadh, cóirgheadh, cáirgheadh, deirgheadh, inann gabaid [2] acht nach comhleathan na ceathra cédanmanna 7 an chuid eile dhíbh.

103. [ab] **TÉRNÚDH**, don térnúdh, méd an térnúidh, méd an térnaídh, na térnaídh, na térnúidh, dona térnúdhaibh, méd na dtérnúdh [3], íar thérnúdha. a bhfuil a n-úr [4] dhá cheinél [5] mar sin. díghbhúdh mar sin.

104. [ab] **CODHNACH** [6], teinnteach, bíatach, [geirteach C[2]], linnteach, slinnteach, seirtheach, leabthhach, cumhthach comhthach, caínnteach caíndeach, cumhachtach, tairrngeartach tarrngartach, cosantach, comhairleach, fuilngeach fulngach, díthreamhach dithramhach, oireach, muireach, túiseach tóiseach taiseach, tearmann, aiseag, [imdeal C[2]] imdeall imteal imteall, tóchar, cróchar, gábhadh, édach (ón éd), sealad seadal sealadh, áladh, áradh, beannach, mallach, inad inadh, imadh imad (ó énchéill), innladh innmhadh [ionnlad, ionnmhad] [7], corcradh 7 a ngabhand [8] leis, inann ghabhaid 7 colam .f.

1795 Beag benas ar n-**imadh** oirne [9] . [10]ingar feabhus choinnle Clíach [10]
Ní foil ann soin acht [11] **sealadh** . [10]meadhar Gall a moigh Mumhan [10].
Liaide dúin ag dul [12] re héigsi [13]

105. [ab] **TINGHEALLADH**, don tinghealladh, méd an tinghealllaidh, méd an tinghealllta, na tinghealllaidh, na tinghealllta [14], dona tinghealltaibh, méd na tinghealladh, méd na tinghealltadh, íar [15] thinghealllta.

Imnighadh imnaghadh, imslánadh, oirrlínadh, imdheargadh, inonn [16].

106. [ab] **MUSGLADH**, don mhusgladh, méd an [17] mhusglaidh, méd an mhusgalta, na musglaidh, na musgalta, dona musgaltaibh, méd na musgaltadh, méd na musgladh, íar [18] musgalta.

---

[1] féimgheadh CC[2] [2] *om.* C [3] dérnudh C
[4] and úr C [5] annr *add.* C [6] Coghn*ach* CC[2]
[7] *add.* C[2] *marg. in later hand* [8] anghabhann C
[9] arnim doirine C [10-10] *om.* C [11] *om.* C
[12] dol C[2]
[13] éigsi C· *The line is probably misplaced. Partially deleted in* C[2]
[14] tinghealt C [15] comhaill C[2] [16] *om.* C
[17] a C [18] dena C[2]

Musgladh [músgladh C2] mosgladh, osgladh, fúasgladh, túasgladh táosgladh, indladh, codladh cadladh, labradh, adhnadh[1], cunnamhnadh condamhnadh, inand ghabhaid.

107. [ab]**FOIRNEADH**, don foirneadh, méd an foirnidh, méd an foirnti, na foirnidh, na foirnte, dona foirntib, méd na bfoirneadh, méd na bhfoirnteadh[2], íar[3] foirnte. [4]gach pearsa ar[4] deireadh a bfuil eabha ea duir gu n-uathadh nó ailm duir gu n-úathadh dá cheinél sin mar sin acht an[5] foirseadh abháin.

Snaidhmeadh naidhmeadh, teibeadh, greiseadh, inann ghabhaid a cirt[6] 7 an foirneadh.

108. **ANNRÓ**, don annró, méd an annró, na hannróa[7], dona hannróaibh[8], méd na n-annró, féch[9] annróa[10] [ab]gu gearr is .c. a deireadh ón táoibhréim úathaidh anúas[ab].

Annró, íargnó íargná íarghnó íarghna, íarmhó íarmúa, lía, clú, crú (ón fuil), úa, ceó, [a]gleó, [b]mí, ré[ab], an trath is .f. na seacht bhfocail sin abhus. eó, reó (dorcha)[11], ró (ón imarcaidh), [ab]Dé Lúain[ab] Dia Lúain inann ghabhaid, acht canamhain acu so sís dá n-imarcaidh, crú crúa (an eich), cló, [a]dó (an dísle[12]), [b]trí, sé [an dísli C2][ab], inann ghabhaid uile.

Ní hí eachtra an **annró** is fearr . na geall[13] teachta a[14] samhló sund.
Ní fuil úadh ann acht a n-**íarmhó** . slúagh Gall ní dá n-**íarghnó**[15] orm.
[ab]Bruidhean[16] núa gá dénaimh dhó . méraidh dá **úa** is dá **íarmó**.
[ab]Tinne an gáol iná an[17] gáol núa . sinne ar-áon nar ndá **íarmhúa**[18].
Dorcha an choill rodhorcha an **reó** . comhartha leó doirr ar Dhia.
Ní léir geal**chrúaithe** a ngregh[19] seang . tar eachlúaithe fear nÉireann.
Crúithe na n-each fillfidhir . le dlúithe chreach Conchabhair.
[a]M'osnadhach ar do[20] **lía** luim . ría ní cosnamhach[21] chongbhuim
.l. [mas fíor, ar do lía lom as .c. ann P]
[b]Na trí **séithe** is tráth dhá tealgadh . atá Éire ar h'urchar[22].
[a]Ar thrí bearaibh dhó dhar ndín . sídh in dearaidh is **ró** ríamh.
Ní gloine a habhaind[23] a heó[24] . a[25] **ceó** mhoighe tadhaill[26] tú.

---

[1] aghnadh MSS. [2] -agh C [3] dena C2
[4-4] 7 gach C [5] *om.* C2 [6] gceirt C2
[7] annroa C [8] annroaib C
[9] fulaing C2, iar H, gan P [10] annró C
[11] on aier H, an aieoir P [12] disne P [13] do gheall C
[14] ar C2P [15] iarmó C [16] Bruighean C
[17] *om.* C2 [18] iarmhó C
[19] gregh C [20] an P [21] cosnadhnach C
[22] at urchar C; H *gives the couplet in* § 99 [23] abaind C
[24] eo C [25] ina H, no a P [26] taghaill C

[*Not in CC*[2]]

Cuilén fíalnúa ar ti Thembrach . **íarmua** na trí tToirrdhealbhach.
[a]Tairrngi **chrúa** ní fill fa eoch . ó Chill Da Lúa go Luimneach.

109. **AINNRÍAS**, d'Ainnrías, mac Ainnrías, na hAinnríasa, dona hAinnríasaibh, meic na nAinnrías, meall[1] Ainnríasa[2].

Ainnrías [Ainndrías P], Naímhías[3], Maithías, Risderd, Roiberd, Hoiberd, Uilleag, Uilliam [Oilliam C[2]], Írial, Gaibhríal acht gu ndearnadh mac Ghaibhríail 7 gan illradh aige.

Gu tarla[4] a lín **Ghaibhríail** ghil . a bhainnliaigh Rígh an ríchidh.
[a]Aimhríar nír ghabhais mád[5] ghoin . do ṡanais ghloin **Ghaibhríal** ghil.
Nír chaite dheit rimhíadh rinn . a mheic **Írial**[6] Hí Uiginn.
[a]Ag súd ón chléith na chlíláimh . ímháigh an sgéith úd **Iríail.**
(l. ó dhá chéill.)
[7]Tig tre fuil dTáil na tendál . do dáil do cruidh fá gcoimmían
seóid ón iuil duitsi as dimbúan . cuisli innfúar d'fuil **Oillíam.**
Tadhg Ó Cobhthaigh .cc.[7]

[*Only in P*]

Ar h'éing a **Risdeard** reamhuir . a mheill chrisdearg cháileamhuil.

110. **MAGHNAS**, do Mhaghnas, mac Maghnais, mac Maghnasa, na Maghnais, dona Maghnasaibh, meic[8] na Maghnas, meall[9] Maghnasa.

Maghnas[10], Muirgheas, Fearghas, Aonghas, Flannchadh[a], Anmchadh, Murchadh Morchadh, Donnchadh, [Dúnchadh P], inann ghabhaid[11]. [12]na Maghnasa .l., ní .c. aca acht a n-anmanna illraighthe uile go gearr[12].

[ab]Ní maithfi lógh h'értha a **Aonghus**[13] . ní mór érfa énfear.
[a]Slat agus í dh'úir pharrdhais[14] mac **Maghnais** *rí Dhúin Durrlais.*
Samhail Síl **Anmchadha** a n-ágh . um gríbh n-armthana n-Imdhán[15].
Ar Mhuighe Learga ní lamhthair . suidhe sealga ó **nAnmchaidh** é.

[*Not in CC*[2]]

Bás **Murchadha** ceand a ceand . leam is urchradha Éireann.
[a]Mac **Maghnusa** ag tríall atúaidh . úaim na Samhnasa ar fiadh bhFáil.
[a]Caidhe fear dúas **Donnchadha** . súas an feadh do fionnfuidhea.
[a]Amhghar gan an fear feasa . seal re marbhadh **Muirgheasa.**

[1] marbh C[2]P, gon H [2] Ainnriara C
[3] Naimh[mhias C, Naoimhias C[2], Nemhías P [4] tárrla C
[5] mud C[2], fad P [6] Iarial C
[7-7] *add.* C[2] *on upper marg.* [8] mic H
[9] íar H, gan P [10] *om.* C [11] íatt H, íad P
[12-12] l. anmanna fada illraigthe acco mar atáit na Maghnusa *etc.* HP
[13] Aonghais C[2] [14] fpairrghais C, fparrdhais C[2]
[15] nimghan C

111. [1]**EOCHAIDH,** d'Eochaidh, mac Eochaidh, mac Eochadha, na hEochaidhe, dona hEochaidhibh, meic[2] na nEochaidheadh[3], marbh[4] Eochaidhe.

Eochaidh Éachaidh, Oilill, búachail[a] búachaill, Gofraidh[5] Gafraidh[5], Seafraidh[a 5] [Séfraidh C²P, Cathfaidh HP], [a]inann ghabhaid munab[6] grána mac an bhúachala[a].

Dá tí **Gafraidh**[5] tar Láoi a le . sgarfaidh ar cáoi re chéile.
Sgagtha *roimhe ní rabha* . dalta[7] *croidhe* **Cathbhadha.**
[ab]Biaidh tar éis **Séafradha** suim . a éanchomha um Chéis Coruind.
[ab]Toirthe gég bhıúaigh na Banna . do thréd ag búain **bhúachalla.**
Ní ḟoil bhoin ar breith **bhúachail** . gu reich soir gu seannLúachair[8].
[a][Fáiltighim ret ḟód a ḟuinn[9] . ón sáiltirim bróg **búachuill.**][10]

[*Not in C C²*]

A ndubairt bean **Oilill** Ḟinn . gidh eadh ní ḟoilim[11] dh'Oilill.
Sibhal achaidh ḟóid Bhanna . do dathaig bróig **mbúachalla.**
[a]Nocha fear mar soin **Seafruidh** . ní bhean bhoin do bhaintreabhthuigh.
[a]Ar a n-eachuibh eabhuid ḟíon . ní leanuid Síol **Éachuidh** d'ól.

112. **FÍACHAIDH,** d'Ḟíachaidh, mac Fíachaidh, na Fíachaidhe, dona Fíachaidhibh, meic na bhFíachaidheadh, marbh[12] Ḟíachaidhe.

Fíachaidh, Rúaidrí, Flaithri, Eachrí[13], Filib[14] Pilib, Conaing, Ėnrí, Muiris Moiris, Teabóid, Gearóid, Lúibhrinnt, Eóin, Amhlaíbh, bicáir, sgoláir, pulláir[a 15], macáimh macáeimh, léghóid légháid, Félim Féidhlim Fedhlim Félimidh Feidhlimidh Fedhlimidh[16], fáidh fáith, mí .f., ré .f., dé lúain, [a]inann ghabhaid uile 7 crobhaing .f. na Rúaidríe as .c. ann .l. bile do rinn ris 7[17] a leithéid eile mar sin[a]. búachail inann 7 Fíachaidh.

[*Only in P*]

Lochluinn Lachluinn, Feircheirt, brúiling, deochuin, faichideochuin, ré (an aieóir), sé, trí (an ḋísle) achd canamhuin aca.

---

[1] Gofraidh H, Gofruidh P [2] mic H [3] neoh*aidh*eadh C
[4] gan P [5] -igh C [6] manab C, muna C²P
[7] cro *add.* C [8] seanchrúachuin P; H *gives the couplet in* § 112
[9] re fod an fuind C² [10] *add.* C² *in marg. inf.*, *also in* P
[11] fuil- H [12] meall C², gan P [13] Echri H, Eichri P
[14] Filip C [15] pollá·r P

[16] Feilim Feidhlim Féilimidh (d *deleted before* l) Fedlimed (*first* d *added above*) .c. Feidlimidh Feidhlim .l. C²; Feilim Feidlim Féidlimidh (*first* d *added above*) Feidlimidh coir na ceathrar F......idh .l. araen H; Félim Feidhlim Féidhlimidh Feidhlimidh .c. Féidhlim Féilimidh .l. araon 7 adearar gurab .c. Féilimidh o doniathur dan air P

[17] *om.* C² no P

Is mairg ḟear lerbh inmhain i . do bean don irgail **Eachri.**[1]
[ab]Sgibais an luing luchtmair[2] láin . suidhis an milidh **macáimh**
[ab]ar an tileadh ndlúith nderidh . múich gaċh fileadh íslighidh.
[ab]Tug an duine maith na **macaimh** . ar ḟlaith Mhuighe slatṡáoir[3] Sainbh.
[ab]Ní fúair fian Chairn a cáineadh[4] . ríamh gu maidhm a **macáimheadh**[5].
Tú a **Ḟéidhlimidh** isin[6] earrach . rod[7] béilbhinnigh[8] teallach Táil[9].
[a]Bean **Ḟéilimidh**[10] ni ḟeich[11] i . dí gu breith léighindḟir lé.
[ab]Congna dá aithle gan éinbhinn . ombna gairthe i **Ḟéidhlim** air[9]
Tugsad **fáithi** róibh[12] robhadh . dóibh gu[13] táithi ag timsughadh.
[b]Do bhí an Ḟinn na hoilénaibh . ar cind an **mhí** mheadhónaigh[14].
[b]Tuilleadh **ré** reagar a leas . ní ḟedar nach é m'aimhleas.
[ab]Gé thug féin risin mbreith bhóid . a breith nír léir don **léghóid.**
[ab]**Lúibhrint** is a lámh re[15] gheinc[16] . lán ón tsrúimhgeingc lámh **Lúibhrinnt.**
[ab]Do gheabh le **sgoláir** don sgoil . bean ag nach bhfoil ogháil[17] air.

[*Not in* CC^2]

Más d'Éirind tú tárrabhair[18] . crú **Ḟélim** fa énḟoluidh.
Ní fuigthi an t-áth gan **Ḟeidhlim** . seinnlinn gnáth chuirthi in chomlainn.
[b]Bean dá coimge a comlannuib . do lean d'oighri **Ḟeidhlimidh** .c. uili.
[b]An tráth fa tig **Féilimidh** . tig an t-áth ag énurruidh .c.
(. .)m[19] .l. 7 .l. éinlind ris.

[*Only in P*]

Ní fiú fiacha bó dar mbúaibh . ón ló do-chúaidh **Fiacha**[20] fúinn.
Ar n**Éinrine** thrithe atúaidh . d'úaim chriche féirmhine Fáil.
Gé bheach **Éinri** úadh[21] dom ȯógra . trúagh nach éinri ar Ḟódla é.
Conuing Ó Longáin do ling . a roluing Mhongáin mhéirṡing.
Rún eachdra fa **Ḟilib** féin . ná sirid géill teachda a ttír.
Leabtha **Gearóid** feadh foghla . colbha sreabh ṡeanḟóid Ṡadhbha.
A **Theabóid** a chnú chroidhe . tú ad bheagóig as báoghluighe.
Fúair do mhín ḟóid **Ḟeidhlimidh** . tír nach dá chóig comhrannuibh.
Re feadh a héinṡillidh air . bean le **Féilimidh** fíomhaidh.

113. **CROBHAING**[22], don chrobhaing, méd an chrobhaing, méd na crobhainge, na crobhainge, dona crobhaingibh, méd na gcrobhaingeadh[23], íar[24] chrobhainge.

---

[1] Echri C^2, Eichri P [2] luchtmar C [3] slatair C
[4] gcaoineadh C^2 [5] macaoimeadh C^2
[6] san C^2, isan H, tresan P [7] do HP [8] -idh C
[9] .l. *add. later* C^2
[10] Feidhlimidh C, Ḟei . . limidh (*with erasure*) C^2
[11] do ḟeith P [12] roimh C, róimh C^2P [13] ga C^2H, ge P
[14] mheaghonaidh C [15] fa a C^2 [16] gheigc C
[17] ḟag- C^2 [18] tárabair H [19] *illeg. read* Féidlim
[20] *This form belongs to* § 2 *or* § 123 [21] úaidh P
[22] Leithéid HP [23] *sic* C^2, crobaing C
[24] boing C^2, dena (íarr) leithéide HP

Crobhaing, leithéid. dulainn, colaim calaim, rádhaing[1], amuisc, toirrchim, sgárrlóid, Trínóid acht gan illrughadh aici, inand ghabhaid.

[ab]Tú gan chinaidh a colainn . cnú **chrobhaing** idhain t'anaim[2].
A Áedh Í Thoirchirt ná tréig . mise ná mac mo[3] **leithéid.**
[a]Is caite[4] a Dhé **dulainn** ris . ar fulaing mé do Mhuiris[5].
[a]Mas fír ar labhrais [b]fan luing . rim[b] ó chíanaibh ar **Colaim**[6]
[ab]oighidh[7] na mbeach tre bheach díbh . doiligh an bhreath a Bháoithín.
[a]Tugadh tobar trí mbuinde . dí lé cogar **colaime.**
[ab]Adhaltras fear na cruinde . ní hí cland na **colaime**[2].
Colg sean do úaigh[8] re[9] árainn . dar gheal **rádhaing**[10] n-úair n-iarainn.
Tresan **rádhaing** neamhdhubh nél[11] . dealradh álainn san aiér.
[a]Feadh **toirrchim** fir finnEórpa . sibh a n-oirchill imbúalta[12].
[b]Ga seadh[13] dhuit bróg na bánbróig . bruit **sgárlóid** fód ar fínġráid.
[ab]Lór do dhuine um an ndigh gcuisg . cruine in fir um an **amuisc** .c.

[*Not in* CC[2]]

Gan chnaí dhá toraidh a tuind . íai acht ar chomair a **crobhuing.**

114. [14]**RICARD,** do Ricard, mac Ricard, mac Ricaird, Ricaird, do Ricardaibh, [15]meic Ricard, meall Ricarda[15].

Ní háil[16] abhac ní háil[16] bard . ó do-cháidh ramac **Ricard.**

115. **SEAMAIR,** don tseamair, méd na seimre, [18]inann 7 seamar ó ṡin[17] sis[18].

Seamair, aír, gaís[ab], glúais[ab], geis, congar[ab] mar sin [achd gurab casadh do-ní seamair P].

Áora ní díghaltas damh . fírolcas Áodha an t-adhbar.
[ab]Sáorchlann leis[19] nar slondadh brég . **congar** gég fan[20] áonchrann óg .c.

116. [21]**BEAN TRÓCAR,** don mnaí thrócair, mac na mná trócaire, na mná trócara, dona mnáibh trócara, meic na mban trócar, íar[22] mná trócara.

---

[1] raghaing C [2] *couplet erased in* C[2]
[3] na mo mac H, no mo mac P [4] Nior chaithte P
[5] mhoiris C[2], oir ni chumuing mé Muiris P
[6] a Cholaim C, arsa coluim P [7] Boing (*sic*) C
[8] fúaigh C[2]HP [9] re a C[2]P [10] radhainn CC[2]
[11] nell C[2]HP [12] imualta C [13] Cuma H
[14] *om.* HP [15-15] 7 mar sin C [16] ail C
[17] sin C[2]H
[18-18] na seamra dona seamruibh med na seamar gan tṡeamra P
[19] ris C[2] [20] fa C[2]
[21] *om.* H, Bean labhar P [22] guidh C[2], gan P

[b]Bean trócar, bean treabhar, bean ṡeasgar[1], bean ṡádhal[2], bean díchar[b], bean labhar, bean ḟalamh, bean ḟolamh, bean ṡleamhan, bean ṡleamhain, [b]bean mhidhchar[3], bean ḟann[b], bean ḟinn, [b]bean leasg, bean trócair[b], [bean reamhar P], inann íad.

[b]Ó glanDálaigh gu laídh[4] leis . don chraíbh mhallṡádhail[5] mhilis.
Ar ghuth Muire atá toradh . lá na n-uile **amhlabhar.**
Is **laibhre** na linn is doimhne . rinn sgairbhe is ní doilge a dul[6].
[b]Cích Bhregh a brón do bheanfadh . an deachmhadh fear mór **midhchar**[7]

117. [8]**BEAN TREABHAIR,** don mnaí treabhair, mac na mná treabhaire, na mná treabhaire, dona mnáibh treabhaire, meic na mban treabhair, íar mná treabhaire.

Bean treabhair, bean ṡeasgair, [bean ṡádhail C[2]], bean díchair, bean michair[9] inann ghabhaid. treabhair ón glicas atá.

1880 Ní dhénaim ní ar neach . do-ní neach as ó[10]
ní **treabhair**[11] atú . ga meadhair[12] is mó? [13]Dondchadh Mór .cc.[13]

118. [14]**BEAN UMHAL,** don mnaí umhail, mac na mná umhla, na mná umhla, [15]meic na mban n-umhal, sir mná umhla.[15]

Bean umhal, bean ullamh, bean ollamh, bean eallamh, bean ogal, bean chunnail, bean chunnaill, bean measg, bean tirim [bean tírim, bean tirm C[2]], inann ghabhaid. meic na mban tirm as cóir ann. gach táoibhréim illraidhe dhíbh ag freagra a anma úathaidh féin mar sin.

119. [14]**BEAN OGLA,** bean urusa, bean orasa, bean usa, bean osa, bean cunnla, bean mheasga, inand íad.

120. [16]**CAITHIR,** don chaithir, don chathraigh, méd na cathrach, [méd na caithreach P], na cathracha, dona cathrachaib, méd na cathrach, íar[17] chathracha.

Caithir,[18] naithir, inonn.

[b]Ón **chaithir** ar ceann a sgél . dream nar aithin in t-oilén.
Fúarais ag léim chluidh **chathrach** . guin **nathrach** is béim beithreach.

---

[1] tṡeasgar C
[2] ṡaghal C
[3] mhichair C
[4] laigh C
[5] mhall-ṡagail C
[6] dol C[2]
[7] michair C
[8] *om.* HP
[9] michair C, miodchair (d *added above*) C[2]
[10] só C[2]
[11] treabhar C
[12] meadhar
[13-13] *sic* C[2], d. m. C
[14] *om.* HP
[15-15] 7 mar sin sís C
[16] *om.* H
[17] dena C[2], gan P
[18] caithair C

In ned i mbí in **naithir** neimhe . craithidh ií Eine na ucht.
Cathair ag cúan[1] gach luinge . súan re hathaidh[2] orainde .l.

[*Only in P*]

San **chaithir** a ccrú an asuil . braithidh lasair thú ar tosaigh.

121. [3]**URSA**, don ursain, don ursainn, méd na hursan,[4] méd na hursann,[4] méd na hursainne,[4] na hursain,[4] na hursana,[4] na hursanna,[4] dona hursanaib,[4] dona hursannaib,[4] méd na n-ursan, méd na n-ursann, íar[5] ursana 7 ursanda.

Ursa orsa (.c. a síneadh lais[b] HP], pearsa, comharsa, rélta rélda [rélla C²H], drithle, inann [ghabhaid C²] acht na drithlind .l. [na comharsuinn .l. a leithéid eile mar sin ar an cceinél sin P].

Bric as dobarchoin do dúinsi . **comharsain** dá chéili.
[a]Rí Mis acht gér dorcha dhó . do bhris ortha **ursana** .c.
(ursanda .l.)
[ab]Bíaidh Deasmhumha fa chloinn Caimh . **pearsana** nár thoill tathair.
[a]Brath righ gan[6] **réllaind**[7] cédna . rélda[8] gníomh Émainn d'fógra.
Móra mh'ocht[9] coire[10] cheana[11] . gur bháidhe[12] Día a **ndrithleana**.
[Cruth na bfearsoin dá bféchtha . **pearsuin** mar na Puiércha.][13]

[*Not in CC²*]

Pearsana nách geall re guth . dá chend easnamha Ullturb.
A fuil gun re ón **réllain** . béraidh sé ó fuil Eóghuin.
[b]Tathamh édrom ar láech Lúain . ga bhúain le fráech **réldand** reóidh.

122. [14]**LUGHAIDH**, do Lughaidh, mac Lughaidh, mac Lughdhach, mac Luighdheach, [mac Lughadha C²], Lughaidhe, do Lughaidhibh, meic Lughaidheadh, marbh[15] Lughaidhe.

Menic sin a leac **Luighdheach** . Muimhneach leat do thig Theamhrach.
Indis ród a lia **Lughaidh** . cía dan[16] cubhaidh fód fuinidh.
Gó táoth do ghiáin na gona . an láoch do láimh **Lughodha**.
Turriach na mbruighél gan bú . cú chuilén ó **Lughdhach** leó.

123. [14]**FÍACHA**, (ghuirt gu n-úathadh), d'Fíachaigh, mac Fíachach, Fíachaigh, d'Fíachachaibh, meic Fíachach, marbh[17] Fíachacha.

Eocha, Fíachra mar [18]as .c. an dá ainm sin eile.[18]

---

[1] accúan P [2] athair C [3] Comharsa HP
[4] ursan *etc.* C [5] fech C², gan P [6] gun C², san P
[7] relaind C [8] redla C [9] mor anocht CC²P
[10] cóir P [11] ar gceana CC², ar cceana P
[12] go mbáithe P [13] *add.* C² [14] *om.* HP
[15] meall C² [16] dana C [17] mol C² [18-18] sin C²

Smúainis Dá Thí taisdeal tonn . don righ ga haisdear[1] nárbh ḟearr
dar grís an fuil **Ḟiachrach** ann . clann **Ḟiachrach** tar mir do mheall.[2]

124. [ab]**CLÚAIN RÁMHḞADA,** do Chlúain Rámhḟada, fonn Clúana Rámhḟada, .l. illradh aici gach clúain 7 gach coill 7 gach móin chomhleanmhana mar sin.

Aighthi soillsi an chatha ó **Chlúain** . toirrsi ag búain a datha dhibh.
(.c. inonn [3] 7 ainm coimleanmana.[3])
Ar in ngréin do ḟóir an úir . ar ṡúigh don chéir fa **Mhóin** Móir.
Aighthe learg aniar um nóna . do dhearg grían fa **Mhóna** Móir .l.

125. [4]**DUBH EASA,** do Dhuibh Easa, mac Duibhe Easa, Dubha Easa, do Dhubhaibh Easa, meic Dubh nEasa, íar[5] Dhubha Easa.

Dubh Easa,[6] Dubh Chabhlaidh, Dubh Chabhlaith, a n-onn[7] leis íad mar sin.

Atá um gharrdha muine measa . marbhna **Dhuibhe Easa** and.

126. [8]**MUIRE ÓGH,** do Mhuire Ógh, Mac Muire Ógh, ó Mhuire Mhaighdean, .l. illradh aici.

Muire Mhaighdean, Muire Mháthar, ó Mhuire Mhaighdean inand íad.

A thrénlámh in uile[9] ḟear . a énghrádh **Muire Maighdean.**
(.l. 7 ní ón[10] chéill sin.)

127. [8]**BEAN ḞAGAS,** don mhnaí ḟagais, mac na mná faigsi 7 faisge, na mná faigsi 7 faisge, dona mnáibh faigsi 7 faisge, meic[11] na mban bhfagas, íar[12] mná faigsi 7 faisgi.

Bean ḟagas, bean ḟogas, bean ḋíleas, eaglais, inand íad acht gurb é méd na n-eaglaiseadh 7 na n-eagailseadh as cóir and ar a taíbhréim illraidhe.

Faisge inà t'feóil 7 t'fuil . a Eóin Baisde dod bhráthair.
Ní dá báis do bí an broidsi . **foigsi** an pháis[13] di ná duidsi.
Dóigh[14] teacht a heagairsi as . ceart na **heagailsi** íaras.[15]
Do nocht cosmail do choisi . bocht a n-orsain eglaisi.[16]

---

[1] aisdear C [2] Geall uaim . . . *add.* C² [3-3] *om.* C
[4] *om.* H [5] buail C², meall P [6] *om.* C
[7] inand C, Dubh Chobhluigh Dubh Chabluigh P
[8] *om.* HP [9] na nuile C² [10] ho an C²
[11] mic C [12] sir C² [13] pais C, fpais C²
[14] Doich C² [15] iarr*us* C² [16] eagailsi C

128. [1] **FÉGH FA LIGHE**, d'Fégh fa lighe, mac Fégh fa lighe, Fégha fa lighe, d'Féghaib la lighe, meic [2] Fégh fa lighe, íar Fégha fa lighe.

Fégh fa lighe sa lí ar gris . aris di ní gile an ghéis.

129. [3] **ROÍLINN**, [4] do Roílinn, fonn Raíleann, fonn [5] Roílinne. [Ráoileann P], Frémhann Mhidhe, Foinseann (acht illradh aici [6]), Málann, Manann, inann íad.

Gé [7] íarfaighear is leasg leam . sgéla deimne ó righ [8] **Roíleann**.

130. [1] **EAGLAS**, don eaglais, méd na heaglaisi, [9] méd na heagalsa, [9] na heaglasa, [9] dona heaglassaibh, [9] dona heagalsaibh, [9] méd na n-eagalsadh, méd na n-eaglas, íar [10] eagalsa 7 eaglasa. [11] méd na n-eagalsa .l. [11]

Bró leabhar mbúadha ad bhraghsa [12] . trealamh úama [13] **eagalsa.**

131. [14] **GÚALA**, don ghúalainn, méd na gúalann, na gúaille, dona gúaillibh, méd na ngúalann, méd na ngúailleadh, íar [15] ghúailli.

Gúala, úala [ó éinchéill P], Ára [na naomh acht gan iollradh aice P], brágha bráighi [ionann 7 gúala achd duir orra P], fiche, [16] gobha gabha acht síad .df. inann ghabhaid.

[b]Do chuidigh [17] bean bruit úaine . **gúailli** [18] cnuic ar fear nÍle.
Ní beanfa ar [19] snámh a chráobh Chúalann . do lámh re táobh **úalann** t' [20] eich.
Fear na litri ón ló nach mar . na **fichdi** bó ní bronntar.
[b]Sreabh re **húalainn** [21] eich Maghnais [22]

[*Only in P*]

Goibhne an úair fa n-imdhighe . ag coimhdhe ghúail Ghallbhaile.
Tú ghébhus an longPhort Láirge . longphort bhérus **bráighde** a broid.

132. [14] **BEAN FORTAIL**, bean fortaill, bean fartail, bean fartaill, bean foirtil, bean foirtill, ben fairtil, bean fairtill, inann [23] íad. cháola [ar a gcomhair C [2]] acu.

---

[1] *om.* HP [2] mic C [3] *om.* H [4] Raoileann C[3]P
[5] funn C [6] da n-iomarcaidh na fuinnsionna an t-iollradh *add.* P
[7] Gidh C[2] [8] riogh P, ó ri C [9] eaglaisi, eagalsa *etc.* C
[10] saor C[3] [11-11] *om.* C[3] [12] bhrughsa B[2]
[13] uamha C, *corr. to* uama C[3] [14] *om.* H [15] bris C[2]P
[16] fich C [17] -idh C [18] guaile C [19] ag P
[20] *om.* C [21] uainn C [22] *unfinished* CC[2]
[23] a n-ailm 7 a n-ai. mar sin P

[b]Ní bí ar filidh[1] gu **fartail**[2] . a ri an chinidh Chonnachtaigh.
[.l. 7 ní ón chéill sin C[2]]
Banbha a coitchinne ga[3] chloinn . gabhla **foirtille** fulaing.
[b]Sgai creabhar nach **foirtill** bfeadhma . feadhan[4] droichcinn[5] fedhna[6] iad.

133. [7]**LUCH,** don lochaidh, méd na lochadh, na lochaidh, dona lochthaib, méd na lochthadh, íar[8] lochtha.

Tadhg ar tús táinic dar tig
an tosach. Muirfead ál na hóglochadh .l. do dhúnadh air. Muirfead ál na seanlochthadh .c. ón taibhréim.[9]

134. [7]**DARBH DÁEL,** don darbh dáel, méd an dairbh dáel, na dairbh dáol, dona darbhaibh dáel, méd na ndarbh ndáol, íar[10] dharbha dáol.

Gráin ag gabháil an **dairbh dháoil** . le[11] hanáil t'airm a Amhlaibh .l.

135. [12]**CORÓIN SPÍN,** don choróin spín, méd na coróna,[13] med na coróine spín .l. illradh aici.

Bó innláoigh, bean infir mar sin acht na ba indláoigh[14] 7 na mná infir 7 mar ghabhaid. coróin spíne, don choróin spíne, med na coróna, méd na coróine spíne.

136. [15]**BEAN BHLÁITH,** don mnaí bhláith, mac na mná bláithi, cáol uile.

Bean bhláith, bean mhín, bean náir, lámh dheas,[16] bean chéillidh, bean chíallaidh, bean éidigh[17] (ón ghráin), bean édaidh[18] (ón éd), bean ésgaidh, bean éisgidh, inand íad gin gu comfada. cirt cháola aca uile.[19]

Do mhnai nach biadh cundaill[20] **cíallaidh** . nír chiall urraim d'iarraidh ort.
Cuiridh fear **édaidh**[18] ele . seadh nar sédaib suirghine.
Bídh mo chinsa ar in gcígh **ndeis** . bídh leis ar in mbirsa ad bois.
An cnáimh do-chí ar úaigh gu **héidigh**[21] . do bì cáil úair éigin as.

Bean chéillidhe[22] [don mnáoi chéill*idhe* P], ceart ar a comhair aici, bean chíallaidhe[23] .l., [bean méith .l. C[2]].

---

[1] filidh C [2] fortail C[2] [3] fad C[2] [4] feaghan CC[2]
[5] droichinn CC[2] [6] feghna C, feaghna C[2]
[7] *om.* H [8] marb C[2], gan P
[9] Muirfead ál na hógloch- 7 na seanlochthadh Tadhg ar tús tanuig dar ttigh an tosach P
[10] marbh C[2], gan P [11] re P [12] *om.* HP [13] corana C[2]
[14] -idh C [15] *om.* H., *only* Bean chéilidh, *no exx.* P
[16] dheis C[2] [17] -ídh CC[2] [18] -igh CC[2] [19] uile *om.* C
[20] chunnail C [21] -idh C [22] ceill- C, ceill-e .c. C[2]
[23] chiall- C, ciall-e C[2]

137. [1]**BEAN BHLÁTH,** don mnaí bhláith mac na mná bláithi, na mná blátha, dona mnáibh blátha, meic[2] na mban mbláth, íar[3] mná blátha.

Bean bhláth, bean choitcheann, bean chaitcheann, bean méth,[4] bean nár, bean tréan, bean asdrach, bean aisdreach, bean nárach, bean náireach,[5] bean úabhrach, bean úaibhreach, bean súaireach, lámh deas, cíabh nocht, Muire Ógh (ón ghloine, acht sí d'úathadh 7 d'illradh), bean reamur, bean leathan achd gu gcasaid aráon, inonn uile 7 bean bláth.

A Choimdhe cuin bhus muc **méath** . an mhuc ar ar luidh an lúth?
an tarc mar dhéis ar na dódh[6] . as arc no céis mór ros múch.[7]
Grisadh a grúad **mbláth** nar mboith . trúagh nach roich le cách a chleith.
Glédhall an tí ris nach taitnend . a ndénann Rí **caitcheand** cáich.
Ina clandaibh dá chéibh **noicht** . gan bhéim ar bhallaibh a chuirp.
Dob i guidhe t'Fir a Ógh . a **Mhuire Ógh** ribh do rád .l.

138. **MÁONMHACH,** do Mháonmhach, fonn Máonmhaigh.
Máonmhach, Áolmhach, Lusmhach, Breghmach, inonn íad.
Máonmhagh, do Mháonmhoigh, fond Máonmoighi, .c. a cháoladh a n-oir 's a n-uilleann 's a n-eamhonchollai
Máonmhagh, Bregmagh, Lusmagh, [Aolmhagh P], mar sin.

[b]Ní thig damhsa beith dom brath . ar ocht míle do **Máonmach.**

139. **BEAN BEÓ,** don mnáoi bheó, don mnáoi bí, mac na mná beó, mac na mná bíe, na mná beóa, dona mnáibh beóa, meic na mban mbeó, sir[8] mná beóa.

Bean beó, sgían núa, lámh chlé mar sin (lámh chlí .l.).

[b]Toisg na láimhi **clí** do-chúaidh . do búain Trági Lí as a láim .l.
[b]Le feidm láime **clí** i Chondla . tí fan bfáinne[9] ar ghormgha ngér .l.
tí ón fáinne[9] [a]ar gormgha[10] ngér[a] .c.
[b]Decair coimes red chéibh **núa** . ó Sléibh gCúa gu doindEs nDía.

140. [11]**DERBH ÁIL,** do Dherbh áil, mac Derbh áil, na Derbha áil, dona Derbhuibh áil, meic Dhearbh n-áil, féch[12] Dherbha áil.

Derbh orguill, [Derbh argaill H], Derbh ileadh, inonn.[13]

---

[1] *om.* HP [2] mic C [3] buail C² [4] meath C²
[5] C *breaks off.* [6] dogh C² [7] *after this a couplet has been erased.*
[8] meall P [9] bfaine C² [10] gormg C²
[11] *om.* P [12] marbh H [13] mar sin H

Der bháil, do Dher bháil, mac Der báil, Dera báil, do Dheruibh báil, meic Dher mbáil, mell[1] Dhera báil.

Der borguill, Der bhileadh mar sin acht gan illradh aice.

Abair re **Derbh áil** as m'ucht . nach seluh[2] dob áil don iasacht.
Gidh eadh do thráigh in[3] tuirsi . **Dear bháil** leis na bríathraibsi.
A cend ag conchluinn re coinnil . **Derb orguill** san orsuin.

141. [5]**BEN TORRACH**, don mnaí[6] thorraigh, mac na mná toirrche 7 torrcha, na mná torrcha, dona mnáibh torrcha, meic na mban dtorrach, féch mná[7] torrcha.

Ben torrach, ben cumag, ben cumang, ben ḟosadh, ben ḟasadh, ben ríabhach, inonn.

Uidhe mhná **toirrche** ní thoir . lá choidche leis na crechoibh.
Ní hénsdair dhosan as dí . **fosadh** í 's as ésgaid é.

142. [8]**BEN ḞOSADH**, don mnoí ḟosaidh, mac na mná foisdi, 7 mar sin.

Ben ḟosadh, ben ḟasadh, slat dírech no slighe direch, ben gairid, inonn ghabhaid. an dírghe in phersa.

Fiodh cláon 7 dethcha **dírghe** . cráobh chechna nar tirni tug.
A grúaidh réidh as **ḟoisde**[9] a n-égen . nach roisde a gcéim éigen hí.
Do rígh- súd asi ar mbreth . tug Día do Dhondchadh Cairbrech
géill an ghaisde gon gilli . céill as ḟaisge d'fírinde.

143. **FOIGHIDE**, don ḟoighidin, méd na foighidean, na foighideana, [10]dona foighideanaibh, méd na foighidean, déna[11] ḟoighideana.[10]

Foighide, tarcoisi, urmoissi ormoisi earmaisi, ímáighin, indisi, ḟáoiside, loisi laoisi[12] (an tsléibhi), inonn íad [7 P] cóir d'úathadh 7 d'illradh [lais íad H], acht[13] ímháighin mar sin gabhuid.

Nár é 's gan cách dá chreideamh . más é fáth na foighidean.
Ní uil[14] acht mh'ímháighin ann . a thuir minḟáilidh Mhanand.

144. **FOIGHIDIN**, don ḟoighidin, méd na foighidne, na foighidne, dona foighidnibh, méd na bfoighidnedh, déna[15] ḟoighidni.

---

[1] iar H [2] sealbh H [3] a H [4] briarthuibsi C²
[5] *om.* P [6] mħi C² [7] marbh mna H, *which breaks off here.*
[8] *om.* HP [9] ḟạoisde C² [10–10] 7 mar sin C²
[11] gan P [12] lo|oisi C² [13] ach C² [14] ḟuil HP
[15] gan P

Foighidin, tarcaisin, urmaisin ormaisin ermaisin, indisin, fáoisidin acht méd na fáoisidnech .c. 7 mar ghabhus, inonn iad.

[1]Luisin loisin (an tsléibhi) .l. urmaisni ormaisni ermaisni .l.[1]

Tig an geal comhlán creidmhech . as-degh d'orlár **fáoisidnech.**

[*Only in P*]

Nár d'fior a aithne ód thighse . a chion d'aithle a **innisne.**
Ní mór ar n-oiridne ót fuil . do lógh **t'foighidne** aguib.

. 145. **DÍLE,**[2] don dílind, méd na dílend, méd na dílinde, [3]na dílenda, dona díleannaibh, méd na ndíleand, tug[4] dhílenda lat.[3]

Díle, íara, cuisle, féthla féithle, léithre, uille uile,[5] inand íad [a]acht uille d'úathadh 7 d'illradh dá n-imarcaidh[a]. fáoile, gighra, ithla idhla,[6] derna[a], banaltra, altra .c. (ailtri .l.) [Fionnghúala achd nach bfuil ann achd mac Fionnghúalann P].[7]

[b]A mbél **dílinne** bu-dheas . ar ndér dílindne dháileas
Call tré falach **faruindi** . a mbarr dharach **dílinde.**
Aitchim Moire guna mnáibh . fa **ailtrinn** oile d'fagháil .l.
An céin[8] bhus beó **idhla**[9] t'feirgi . imdha gleó na teilge[10] theacht.

[*Only in P*]

Cuilg a cceardchaidh t'foghlama . uirg lé ndeargthair **dearnana.**
Mó a tharba iná an dán don droing . a lán arbha san **iothluinn.**
Bráoin śiothmhalla nach do śior . do lion **iothlanna** an táoibh thiar.
Sgiath ar láimh i Lughaidh Meann . lér cumhuin dáil na **díleann.**
Cáor theineadh do thábhuille . bráon do dheireadh **dílinne.**

(c. ón dílinn).

Trí croinn nach cliath fúaircheanguil . fa iath Floinn na **bhféithleann-uibh.**
Do íadh fan mBréithne barr Lí . an crann í 's an **féithle** é.
Gadthur sreabh na Dáoile dhí . an feadh do bhí **fáoile** fáoi.
Madh ionmhall an néll go Nás . as fás én **ngioghrann**[11] tre ghiús.
Lór úaisle na **huille** clé . 's nár thuille mé úaibhsi í.
Do nós fir na **huilleann** clé . ní thuilleann mé as-ttig a ttáoi.
As é dobudh dalta dhamh . 's dobudh mé **altra** a athar.
Ag nighe[12] a ghealbhonn do ghabh . cridhe a **dearnann** gur deargadh.

146. [ab]**BEN DÍREACH,** don mnáoi dírigh, mac na mná dírghi 7 díorgha, na mná dírghe 7 díorgha, 7 mar sin ón dírghe 7 ón díorghas atá, 7 ní hó énchéill.

[1–1] *om.* H, *after ex.* 1945 *in* C[2]
[2] íara P
[3–3] 7 mar sin sis C[2]
[4] gan P
[5] as a teid a rem *add.* H
[6] ighla C[2]H
[7] *No metrical exx. in* C[2]
[8] feadh P
[9] ighla H
[10] tteilge P
[11] ngiodhrann P
[12] nidhi P

147. [ab] **SGÍAN DÍRECH,** don sgín dírigh, méd na sgine dírghe, na sgeana[1] dírghe, 7 mar sin sís.

148. [ab] **CLUINSIN** cloisdin claisdin, faicsin faisgin, faircsin, cichsin, tuicsin, dligsin dleisdin dlesdain dlechtuin, torachtain tarachtuin, rochtain rúachdain[2] ríchtain, tárachtain táirrechtuin tárthachtain táirthechtain tárrachtain táirrechtuin, tairsin tairgsin (duit), tairgsin tairsin (an édaigh), tegmháil, tesdáil tesbháil, fiondachtain, foghbháil faghbháil foghbbháil faghbháil (guthaidhe leis orra), gabháil, damháil, sgarthain, marthain, sáoilechtain, féimdhechtuin éimdhechtain, fáomhachtain áomhachtain, féchain (7 a bhfuil cáol di), congmháil, diongmháil, ionggabháil, eisimláir, ruibhechtuin, fédachtain édachtain, túarasgbháil, inonn ghabhaid 7 feóil.

149. **FEÓIL,** don ḟeóil, méd na feóla, na féola, dona feólabh, méd na bhfeól, ith ḟeóla.

Feóil, treóir, dáil (na dighe), dál (ort), comhdhál .c. (comhdháil .l. ón chéill sin), seinm, sgeinm, mil, braich, édál édáil, fuláir foláir faláir furáil foráil faráil (guthaidhe leis orra), díghbháil, othráil, déisdin, oighidh, asgaidh aisgidh, esbhaidh .c. (esbaidh .l.), taisgidh, toirnim, íarraidh (acht méd na híarrata 7 mar ghabhas),[3] tabhairt, Rómh[ab] (acht gan illradh aice), sál (na coisi), bandál [.b. P], tennál .b., anál, fúaighél úaighél[b] lúaith, úaisg, úaim (acht canamhain aice)[ab], srón, búain, dáir, [b]furrthain forrthain (.c. gu gearr leis íad 7 .l. guthaidhe orra)[ab], ferthain, deóin, aindeóin,[4] druim .b., rind b. (acht canamhain aca aráon), aimhdheóin, leamhnacht[b] .b. inond gabhaid.[5]

Do chuirm le[6] deithfir a **dála** . ní beirthir cuirn lána lé.
Ní mór nach **déisdin** ainm oile . ar baidhbh n-éisgidh Moige Mis.
[ab] Do mhac Áodha an erla thigh . **fúaighidh** bean bruta súaithnid
d'inghin óig glúinleathain ghil[7] . dá bróig úirleathair **úaighfidh.**
Foirend glastana bheann mbán . nírb ḟearr **ascadha** Ibhdán.[8]
Coindmi aniarana 's anoir . foirni **íarradha** eallaigh.[9]
Cuiridh bean tre baidhbh Suca[10] . snaidhm ar ḟear a **híarrata.**
A guin le feirg **fúaighéli** . do theilg ḟuil tre[11] óríáinne .l.

---

[1] *four or five letters erased* C²
[2] rcacd (*sic*) C²
[3] .c. *add.* H., .c. do chanamhuin P
[4] aind | dheoin C²
[5] P *puts nouns ending in broad l and n at end of list, adding* ionann iad achd anmanna uathaidh leathna aca o iarraidh anúas 7 a reim ag dul asda
[6] do H
[7] gheil C²
[8] Iubhdan H, Ubhdán P
[9] mhell*aigh* H
[10] suq C²
[11] fa HP

Snáth **úaimme** Gaídheal[1] is Gall . sáoirfear Múaidhe ni[2] marand .l.
Do derg Colla cenn a gha . fa chend olla na **húasga.**
[ab] Do sgáoil an cóigear an cath . a dtáoibh t'fóidtadh dob **esbach.**

(c. do chanamhain.)

[b] Na[3] **druim** moighe as í arna har . nach bi ta[4] hoire d'arbhar.
[ab] Búailtear ardchoire a gcló ad ceisdin . **rómh** adlaigthe ellaigh.
[ab] Do-gébha ó senDubhthaigh sund . a tenn**furrthain** do tafand .c.
[ab] Seintear búabhaill le baidhbh ngáoil . [5]do sgáoil naidm a **húamainn** óir.[5]

[ab] esbach .c. ó chanamhain, esbadhach an ceart[ab].

[*Only in P*]

Glés ar an mbearna do-bhir . do bhés fir na **seanma** sein.
Taibhsi ag mnáibh na ccíghibh corra . láimh re mílidh **Dhroma** Deirg.
Bean fúair a n-ainm **aimhdheóna** . le a gairm úaidh ní imdheógha.
Sibh do fóir ar n-**uireasbhadha** . mar sin as cóir comharsana.
Iolgháirthe gan méid do mhair . ná léig iomnáithne a n-**easbhaidh.**
Fúair **aisgeadha** a n-úair a gheinte . trúaill **taisgeadha** an eitne óir.
Mallrosg ag an inghin féil . do rabhrosd inghin d'**fúaighéil** .l.
(treisi do chéill an oibrighthe iná don tuillréim).
Budh tráth nóna fa dhul di . go bun na **sróna** ag Síle.
Sníomh a ccrann is dá ccomhrádh . **comhdhál** clann ríogh ad roighlén.
Núainéll os Tolaigh Dá Thí . ri Codhuil ag **fúaighél** fáoi.

150. **SOIGHIDH**, don tsoighidh, méd na soighthe, na soighthe, dona soighthibh, méd na soightheadh, íar[6] soighthe.

Soighidh, indsoighidh, fíarfaighidh, fíafroighidh[a], tathaighidh, taithighidh, [7]athoighidh, aithighidh,[7] uirichill oirichill [a].c. (uirichil .l.)[a], cubhachail, deimhin,[8] soighin (ort), tábhaill, faichill,[9] sighin (na croiche), úamhain omhain, doighir, aisil,[10] ainimh, dainimh, pubail pubaill, creidimh croidimh, tuillimh toillimh, feichimh,[11] éighimh,[12] maithimh, caithimh, déinimh, máoidhimh, formaithimh (ó éinchéill), áirimh[a], tuirimh, deighil,[13] toitim tuitim, fochain fachain fochaind fachaind, bathais baithis,[14] dúthaigh, sanais, banais, trilis, inis, argain, teasargain, áinigin, iris, oiris (na teineadh), [a]coigil caigil (na teineadh)[a], oirighidh, [a]inonn gabhaid acht méd na [15]sainsi 7 méd na bainsi gearr aráon[a].[15]

---

[1] uami gaodh- C[2] [2] o nach H [3] Gan H [4] fa a H
[5-5] *add. in later hand betw. cols.* C[2] [6] dena H, gan P
[7-7] guth-e leis orra C[2] [8] deimen C[2] [9] faicheill C[2]
[10] aiseil C[2] [11] -eimh C[2], feithimh HP [12] -eimh C[2]
[13] -el C[2] [14] -eis C[2]
[15-15] sainnsi .c. 7 a leithéid eile an an cceinél sin . . . gion go comhfada iad P

[*Only in P*]

toirisimh tairisimh, iomáirimh, comháirimh, comhmáoidhimh, frioth-óilimh friotháilimh, fuláirimh foláirimh faláirimh furáilimh foráilimh faráilimh (.c. ar ghuthaidhe mar sin íad).

D'fuil a **baisde**[1] 7 a bhonn . tond baisde[2] do chuir bar ceand.
Do-chúaidh sibh tar an slighidh . mar sin úair[3] a **haithighidh**.
Gémadh gilla **faichle** an fear . as fionda a aighthi d'foichneadh.[4]
Do-sóigh re[5] táobh caisil cloch . **aisil** óir gu hÁodh n-eangach.
Ga **pubaill** suairc no ga síoth . a bhith cúairt chugainn ón chúach.[6]
Coindeal úr as[7] sia soillsi . Día na broindsi ó ṡúdh **ṡainnsi**.
Ní dalta mé[8] do Mág Craith[9] . oideacht orm gé do **formaith**.
Ní féd mé a trian do **thuirimh** . mo phían[10] re sé seachtmhainibh.
Gerr go súidhfi i n-eang forba[11] . Rodhba ceand **dúithche** i Dubhda.
a Menma eile ag eighre[12] glaisne . deimhne[13] fleidhi **bainsi** ar[14] Bóinn.
Anba a gég bráighidgeal[15] Banba . méd **áinigneadh**[16] t'faghla orm.
Légadh chon d'faighthe[17] cu helbha[18] . **faichne** do chor meanma a méd.
ab Denadh dáoine ámuill uire . **tábhuill** cáoire duinne a dorn.
ab A fás a gclí choimhidhigh . a bhás dob í a **oirighidh**.[19]
a Cáor theineadh do **thábhuilli** . bráon do deireadh dílinde .l.[20]
(méd na táibhle .l. 7 do-rinneadh é)[21]

[*Not in C*[2]]

Ní hé an t-ég as[22] doilghe dam . méd mh'**oimhne** nocha n-ingnadh.
b As **úaimhnech** a fear dána . ón seal úaibrech anára.
Cuirther d'iathmhagh[23] Chinid Chais . **sighin** gu[24] híarthar Irrais.
b Foithre 7 sléibhti ar a son . **foichne** far thréigthi a treabhodh.

[*Only in P*]

Lá a ttiomsuighthe na tri slúaigh . i iorbh í úain **ionnsuighthi** an iúil.
T'fógra áigh as anachuinn . is cáin Fódla at **oirichill**.
Ní náir an **oirighidh** oinigh . coimhighidh chláir ghroidhigh Ghrég.
Sáoghal croinn ar [tí] **tuitme** . do bhí gar ccloinn Chormuicne.
Go tti dhíon é d'**oirichill** . an té do-ním neamh**faichill**.
Cioth smóil **doighre** dúinleasa . do thóir oighre an íarlasa.
Pubuil dearg ós doinniobhar . sealg chuguibh dá cruinnioghadh.
Sreabh fíar do ibhsi d'éindigh . grían chéillidh **Insi** **hEóghuin**.
An cédgha a ccléith os a cinnsi . rédla sgéith na **hirsi** óir.
Each ag **soighin** ar a srian . fa Bhrían ag **soighidh** chliath ccáol.

---

[1] bhaisdi H, baithsi P
[2] baisde *with* t *over* d C[2]
[3] fuair P
[4] tfoichn*eadh* C[2], doithneadh H, dfoithn*eadh* P
[5] a HP
[6] .l. *add.* H
[7] a C[2]
[8] mbe H
[9] Mhág Raith H
[10] mu pian C[2]
[11] forgla H
[12] oili ag oidhri C[2]
[13] deinmne C[2]
[14] ag P
[15] braighedgel C[2], braguidgeal P
[16] anaign*eadh* P
[17] daifthe C[2]
[18] na heamhna P
[19] *add. in marg sup.* C[2]
[20] *om.* P
[21] *marg. sup.* C[2]
[22] budh P
[23] Téid aniathmhagh P
[24] a P

151. [1] **TEAMHAIR,**[2] [do Theamhuir P] do Theamhraigh, fonn Teambra 7 Teamhrach.

Crúacha, Alma mar sin.[3]

Adéra clach[4] thighe **Teamhrach** . a sgath[5] Line a teannguth trit.[6]
[b] Tug a n-aithni d'fiadh **Crúachna** . fian Lúachra t'aithle a hértha.

152. [ab] **ÉLE MÓR,** d'Éile Móir, fond Éile Móiri (ón tír). Éli Mhór, d'Élibh Móra, fond Éle Mór, íar Éili Móra (óna dáoinibh).

Connachta Mhór, Gaileanga Mhór, Oirghialla, Ara, Ealla, Tulcha, Breta, Sagsa, Saghsa Mhór, gach tír díbh mar sin.

153. [ab] **ULAIDH MHÓRA,** d'Ultaibh móra, fond Uladh mór, íar Ulta móra, ón tír 7 óna dáoinibh.

Laighin mhóra, Sagsuin, Saghsuin, Bretain mhóra mar sin, ón tír 7 óna dáoinibh.

154. [ab] **TÍR DÚTHAIGH,** don tír dúthaigh, méd na tíre dúithche, méd an tíre dúthaigh, na tíre dúithche, dona tíribh dúithche, méd na dtíreadh ndúthaigh, gabh thíre dúithche.

155. [ab] **CRIOS DÍONA,** do Chris díona, mac Cris dína, Crisa dína, do Chrisaibh dína, meic Cris ndíona, íar Crisa dína.

Suibh fína mar sin masa .c. illradh aice.

156. [ab] **MAIRGHRÉD,** do Mhairghréd, mac Mairghréd, na Mairgréda, 7 mar sin sís.

157. [ab] **MAIRGRÉAG,** do Mhairgréig, mac Mairgréige, na Mairgréga, 7 mar sin sís.

Muir grég, mac Mara grég aici.

Mac **Mara grég** gá gabháil . fagha[7] nár fed d'inggabháil.

158. **SGOLB** .b., don sguilb, don sgoilb, méd na sguilbe, méd na sgoilbe, na sgolba, dona sgolbaibh, méd na sgolb, géraigh[8] sgolba.

Bolg .b., leac, lorg .b., [a]mong, inonn, (mung .l.)[a].

A mhiond **loirge** mar luighe . gu ngoirge Finn falmuire.[9]
Ón fáinne re cois an chuilg . **builg** ar bhois i Dháire deirg .l.

---

[1] *om.* H [2] Chuinn *add.* P
[3] Almha d'Almhuin fonn Almhan fonn Almhaine. Crúacha Áoi do Chrúachuin Áoi fonn Crúachan fonn Crúachna hÁoi P
[4] Doghéna cloch P [5] sgoth P [6] thrid P
[7] fadha C[2] [8] tug . . leat H, bean P [9] almhuine P

[a]Gris do chléith chuirr an Chalbhaigh . adhnaidh[1] **muing** n-eich a n-irghail.

[a]Buinne lán do **lic** oighridh . do doimnigh snámh bric bhaillghil.
Ag iarraidh[2] bhric do bhí sin . fa **lic** 7 sí[3] ar slighidh. cóir.

[*Only in P*]

Tóir a ccuimge leis ga léim . ag béin[4] **sguilbe** don cheis cháoil.
Lán do triall tar **muing** mara . ad luing ní iarr easgcara.

159. [ab]**AIGNEADH,** don aigneadh, méd an aignidh, méd an aigeanta, na haighnidh, na haigeanta, dona haigneadhaibh, dona haigeantaibh, méd na n-aigneadh, méd na n-aigeantadh, tuig aigneadha 7 aigeanta.

160. [ab]**SEITHE,** don tseithidh, méd na seitheadh, na seitheadha, dona seitheadhaibh, méd na seitheadh, leasaigh ṡeitheadha.

161. **DEACAIR, DEACAR,** don deacair acu aráon, méd na deacra, méd na deacrach, na deacra, na deacracha, dona deacrachaibh, dona deacruibh, méd na ndeacar, méd na ndeacrach, fóir[5] deacra 7 deacracha.

Docar docair, socair .c. (socar .l.)[a], srathar, meadhair, inonn.

A fleadha ac díol a **deacrach** . bleachtach righ Ceara Corcach.
Gémadh **deacar** a dhénamh . a ḟecadh do ḟuiléngadh.
A dáoini dá ndáiltear rath . leis nach beag méd a **meadhrach.**

[*Not in* C[2]]

Ga fear ga faghmuid do menma . tarnuig ar seal **meadhra** amuigh.[6]

162. **CRITHEAR,** don chrithir, méd na chrithri, méd na crithreach, na crithri, na crithreacha, dona crithribh, dona crithreachaibh, méd na gcrithreadh, méd na gcrithreach, méd na gcrithear, tug crithre 7 crithreacha lat.[7]

Crithear, [láthar P] láithear, inand gabaid.

Leac **láithreach** na troda thú . ní foda ón chrú bháinchleath bhí.
Atáid **láithri** oile and . toighe ar n-áithne 's ar n-úamhann.

[a]Láthar, láithear inonn gabaid[b] acht nach téid [8]a dá dtuillréim úathaidh[8] mar théid [9]a ceart uile ó sin sís.[9] méd na láthar .c. mar tá méd na [10] laithear[a].

---

[1] aghn*aidh* C[2]P [2] íaruidh H [3] í C[2]
[4] *corr. from* béim [5] iar H, iarr P
[6] meaghra amuigh H, meanma mhóir P
[7] iar ch. *etc.* H, gan ch. *etc.* P [8–8] da th. .h÷. an enchurrp P
[9–9] crithear o sin amach P [10] *om.* C[2]

[a]Suidhe a dTulaigh na dTrí bFear . budh í a Lughaidh do **láithear.**
Is sitheamh narb ḟeirdi d'ḟior . **crithear**[1] a ḟeirge d'ḟiuchadh.[1]
[a]Is tú as ríoghan ar an richeadh . lér líonadh gach **láthar**
[a]as tú as gloine brú agus bríathar . as tú Moire Mháthar.[2]

[*Only in H*]

Don ḟichedh rem oigdedhaibh . in **chrithear** do chaiglebair.

163. **CRITHIR** (cháol)[a], [3]don chrithir, méd na crithre, méd na crithreach, na crithre, na crithreachra, dona crithribh, dona crithreachaibh, méd na[4] gcrithreadh, méd na gcrithreach, tug[5] crithre 7 crithreacha lat.[3]

Coingir [congair H], beithir, láithir, láthair[a] inann íad.

Fúarais ac[6] léim chluidh chathrach . guin nathrach is béim **beithreach.**
[b]Na droighni loma um Leamhain . **coingre** orra d'airneadhaibh.
[ab]Ad tigh na budh trén do máthair . ni bér sin don **láthair** liom.
[a]Teagh a choda don choinnimh . **coingir** ṡleagh bfoda fillidh.

164. [ab]**TEAGH FIONN MÓR,** don tigh nó don toigh finn móir nó ḟind mór nó ḟionn mór, méd an tighe, méd an toighe find móir acu uile, .l. moladh canamhna a ndíaidh[7] an molta ceirt, na tighe fionna móra, mar sin ghabhas ar illradh.

Teagh mór find mar sin, 7 gach ainm oile ar a mbeid dá moladh canamhna.

Mná na mbróin os cinn corthair . a long**thoigh ḟionn móir** Murchaidh.
7 **mór ḟiond** Ḟearchair.

165. [8]**DÍAS** (do dáoinibh), don dís, méd na deisi, na deasa, dona deasaibh, méd na ndeas, marbh[9] dheasa.

Días, sgían, deoch, mean, eadh, ceall, cearc, inann íad acht dá tháoibhréim úathaidhe an dá [10]chédainm a n-eadhadh.[10] cuigél [11]gin gu comḟada riú.[11]

Olc an báoghal[12] tíar ar dteangtha . mar ḟáobhbar **sgian** mbearrtha bhíd .l.
[b]Dá ḟasgall*ach* d'olainn mín . do chuireas ar mo **chuigil.**

[*Only in P*]

Frioth a n-**idh**[13] eól an ḟéinneadh . éin**eadh**[14] libh do mheór mbilidh.
Maith an fear aga bhḟaghar . **mean** is braich is bótharadh.
Guin **sgeine** fa-deara dhamh . gan **sgeana** eile d'iomchar.
A ttroid as eadh do óbuir . goid a **sgean** do sgológuibh.

[1–1] ṫeirgi da néirgh*eadh* P [2] C² *cites this quatrain in* § 163
[3] ionann 7 crithear achd méd na ccrithear amháin aige so crithear P
[4] *om.* C² [5] iar (*for* tug . . . lat) H [6] ar H
[7] -igh C² [8] *om.* H [9] gan P
[10–10] chedanma ag dul an .c. P [11–11] mur sin achd nach comhfada íad P
[12] baodhal C² [13] igh P [14] éineagh P

166. [1]**OIL FIND**, d'Oil Finn, fond Oile nó Ola nó Ala Finn.

Slat a háonach **Oile Finn** . do cháolach toighi an Tailginn.
Deargfaidh óigḟear **Ola Find** . rinn an íogha[2] um cóigeadh gCuinn.

167. [ab]**CORA FINDE**, do Choraidh Finne, fonn Coradh Fínde.

Do-rinne ar Tholaigh Dá Thí . as rí ó **Choraidh Finde** fáoi.

168. [3]**Ó DÁLAIGH FIOND**, d'Ú Dhálaigh Ḟiond, mac Í Dhálaigh Ḟind, Hí Dhálaigh Ḟionda, d'Íbh Dálaigh Fionda, meic Ó nDálaigh bFiond, marbh[4] Ú Dálaigh Fionda.

Ó Dálaig Fiond, Ó Muirgheasa Mór, ó Meadhbha mór, ó Sadhbha mór, Ó Bríain geal, [5]inond íad, a leithéid eile mar sin. ar an Ó atá an moladh and sin. gach ceand fini mar sin ris a mbía Ó.[5]

[b]Gairid le cloinn Meadhbha **móir** . do boing na Teamhra ar íbh Táil.

169. [3]**Ó DÁLAIGH ḞIND**, d'ú Dálaigh ḟind, mac í Dhálaig ḟinn, í Dálaigh ḟind, d'íbh Dálaigh ḟinn, meic ó nDálaigh ḟinn, marbh ú Dálaigh ḟinn.

Ó Muirgheasa móir, lom tríd sís a moladh,[6] ó Bríain ghil, [7]séimh tríd síos a moladh.[7] [8]Ó Meadhbha móire, d'ú Meadhbha móire, mac í Meadhbha móire, [b]í Mheadhbha móire[b], d'íbh Meadhbha móire, meic ó Meadhbha móire, marbh[9] ú Meadhbha móire.[10] ó Sadhbha móire mar sin, [b]lom tríd síos as .c. an moladh sin. ó Dálaigh ḟind, ar Dálach atá an moladh and[b].

170. [11]**BEAN AITHNIDH**, don mnáoi aithnidh, mac na mná aithinte 7 aitheanta, na mná aitheinti 7 aitheanta, dona mnáibh aithinti 7 aitheanta, meic na mban n-aithnidh, marbh mná[12] aithinti 7 aitheanta.

Bean ṡúaithnidh, bean dúaithnidh, bean urrdraic, bean urrdhairc, bean uirrdhreic,[13] bean uirrdhearc, a n-ond 's a n-oir leis, inond íad.

---

[1] *om.* HP [2] fo.lha C[2] [3] *om.* H [4] meal

[5-5] .c. gach ceann fine aga mbia o roimhe mar sin P

[6] achd gurab lom as .c. an moladh na dhíaigh P

[7-7] as .c. ann ar Bhrían atá an moladh ann P

[8] *separate* § *in* P [9] meall P

[10] lom as .c. an moladh na dhíaigh *add.* P

[11] *om.* H [12] féch mhná P [13] uirrdhrec C[2]

Úain is cáoirigh[1] is cearca . úainn[2] ag dáoinibh **dúaitheanta.**
[b]Clann is **oirrdhirce** mun amsoin . sloindmidni dá soirbhtheist.

171. [ab]**EACH**, don eoch, méd an eich, na heich, dona heachaibh, méd na n-each, gabh eocha.

Neach, beach .f., inonn.

Ní fosd sé re haithni a **each** . ní brathfi **neach** é ar a **eoch.**
Damad í a mil dó budh deoch . gan digh ac **beoch** a ló fliuch.

172. [3]**BRÓG LEBHAR**, don bróig lebhair, méd na bróigi liubra, na bróga lebhra, dona[4] brógaib lebhra, méd na mbróg lebhur, sir bróga[5] lebra. an libra .c. an libhre[6] .l.

Fogus ciall a diomdha dhó . do iar[7] ghó **libra** re lá .l.[8]

·173. [9]**CAPALL**, don chapall, méd an chapaill, na capaill, dona caiplibh, méd na gcapall, sir[10] chaiple.

[11]Capall, tafand, inonn, acht méd na dtaifneadh.[12]

[b]Na héich dá dtugadh tús oidhche . arbhar úaim ar dteacht as-deach
[b]frith lind na **gcaiplibh** ar chamháir . taitnid rind an fagháil each.

174. [9]**BRA LÍN**, (gu gearr), don bralaigh lín, méd na bralach lín, na bralcha lín, dona bralchaibh lín, méd na mbralach lín, brond[10] bralcha lín.

Brá lín, don bhrá lín, méd na brách lín, na brácha lín, dona[13] bráchaibh lín, méd na mbrách lín, íar[10] brácha lín.

Rugadh bruinde máordha mín . is áon**bra lín** uime úainn.[14]
[b]Ná leig beind dá **bralaigh línsi** . adrad 7 Éire.

.c. ón chéill sin.

Gach beand dá **bralaigh lín** luim . amhail[15] aghaidh mín meamruim .c.
[b]Créd um nach beind dá **brá lín** . más fa beind atá an Taidgín.

175. [ab]**TÁIN BÓ CÚAILGHNI**, do Tháin bó Cúailghne, fond Tána bó Cúailghne, .l. illradh aice.

Táin bó Cúailghni, Táin bó Flidháoisi, Táin bó Raghamhuin, Táin bó Fráoich, inonn.

---

[1] -idh C[2] [2] uain C[2] [3] *om.* H [4] don C[2]
[5] gan bhróga P [6] leibhre P [7] íarr P [8] *om.* P
[9] *om.* H [10] gan P [11] *after ex. in* C[2]
[12] ann d'iomarcaidh *add.* P [13] don C[2] [14] úaim P
[15] amhai*r* C[2], mu*r* P

176. [ab]**MAGH FÁIL**, fond Muighe nó Moighe Fáil, .i. tuillréim úathaidh 7 .i. illradh.

Lind Féig a bráthair mar sin.

Maighre **Linde** fúaire **Féig** . léig ar thinde n-úaille úaid.

177. [ab]**ARBHAR**, don arbhar, méd an arbha, na harbhanda, 7 mar sin sís.

178. [ab]**SGÉL OLC**, don sgeól olc, don sgeól ulc, .i. táoibréim úaithidh, na sgeóil, na sgéla olca, dona[1] sgélaibh olca, méd na sgél n-olc, ceil sgéla olca 7 sgeola olca.

Sgél fíor, sgél iongnadh, inonn íad. sgél fíre, ceart ar a chomhair aige.

Frith os imdaidh[2] cráoibhe ceóil . aoide **sgeóil ingnaidh** a n-úaim .i.
Ga srotha innalta as fearr . locha **inganta** Éireann .c.
Imda neóil reachta na righe . is teachta **sgeóil fíre** íad .c.

179. **BREATH OLC**,[3] breath fíor, breath iongnadh, .i. tuillréim ná táoibhréim úaithidh acu acht méd na breithi inganta ó chanamhain. ceirt ar a gcomhair aca uile.[4]

180. **TAISI**,[5] dona taisibh, méd na[6] dtaiseadh, íar thaisi.[7]

Deasgaidh,[8] inde, [ceathra P], indile, iuchraidh,[9] airrdhe,[10] airrdheana,[11] sighni (ó énchéill), fudha,[12] eanglumha, teachta, tréidhe, Ulaidh, Laigin, [ionann íad P].

Áoi, dona háoibh, méd na n-áoi, ith ó. gach illradh gan úathadh [mar sin P]. ní .c. cuid ar áireamh aige.

Atáid a trí[13] **teachta** am thigh . ní[14] deacra ní do neithibh .i.
A **theachta**[15] fa thri nar dtigh[16] .c.
Searrach dond ar dath a **áoi**[17] . an cath fáoi do tholl fa thri.
Ná bíth[18] ar inmhi ísil . **sighni** rígh san[19] Rúaidrisin.
Maith a cheart ríamh 's a ríaghail . maith a neart fíal an féinnidh
mairg a Dhé bí nár búanaigh[20] . re búadhaibh[21] ar thri **tréidhibh**
Óg a háois arsaidh a bladh . inghean Chormaic clú adhbal
slat a ród choirmthe Cheara . foirbhthi óg a **hairrdheana**[22] .c.
a hingheana .i.

---

[1] don C[2] [2] -igh C[2] [3] *om.* H, Breath fíor P
[4] aca o sin síos Bean fíor bean olc bean iongnadh mur sin P
[5] *om.* H, Taise P [6] *om.* C[2] [7] gan taisi P
[8] deasga P [9] iuchra P [10] airrghi C[2], airrghe P
[11] airrg*ena* C[2], airrgheana P [12] fugha P [13] ttri P
[14] ga P [15] tteacht (*sic*) P [16] dom thigh P
[17] háoi P [18] bíodh P [19] sighni *for* C[2] [20] -idh C[2]
[21] mbúadh*aibh* P [22] -gena C[2], -gheana P

[b]**Iuchraid** dá sgeith tar sgathmhuir . gá mbreith tar fliuchmuir fliuchfaid
[b]toirrcheas bric amlaigh eithrigh . ceilfidh leic n-adhbhail d'**iuchraidh**.
Ní foighe[1] Gall do ghrádh cruidh . rand don dán acht a **deasgaidh**.[2]

[*Only in P*]

Ceithre sáor**thaisi** seól[3] trúagh a mbeól h'áonchlaisi a énúagh .l.
Níor chaitheadh sibhne riamh ribh . níor mhian libh **sighne** mar sin.
As a **sighnibh**[4] biaidh fa bhladh . ní gar d'inghin í Bhriain bean.'
Ar ndul ar **innibh** an abhra . an chrumh imil tarla as-ttigh.
Ná cuir a **ndeasga** trém dhéraibh . sguir feasda do dhénuimh dhér.

[5]181. [ab]**FUIL TEACHT**, don fuil teacht, méd na fola, méd na fala teacht, na fuile, na fola, na fala teachta, dona folaibh, dona falaibh techta, méd na bfol, méd na bfal dteacht, féch fola 7 fala teachta ba . . .

182. [ab]**RÍCHEADH**, don ricSheadh, méd an richidh, .l. illradh aige.

Dod mhícheadsa is mé nár dhligh . . . . **richedsa** . . .
Dénadh gach neach ní ar a máthair . 's do-neth Rí an **richidh**.

183. [6]**ABAND**, don abhaind, méd na habha, méd na habond, na haibhne, dona haibnibh, méd na n-aibneadh, méd na n-abond, sechain (?)[7] aibhne.

Teas ag téghadh[8] na mela . ag dénam meadha d'eas **abha**.
Hí Echach[9] na n-iubar[10] sean . deathach d'inadh a **haibhneadh**.
Is tú tug na **haibhni** ann'. is na maighre ar fud abhond.[11]

184. [12]**FÓIRITHIN**, don fóirithin, méd na fóirithni, méd na fóirithneach, na fóirithne, na fóirithnecha, dona fóirithnibh, dona fóirithnechaibh, méd na bfóirithneadh, méd na bfóirithnech, iar fóirithne 7 fóirithneacha.

Fóirithin fóiridhin, muiridhin, muinidhin, aibidil, caibidil, inond.

Atá dál **fóirithneach** aga . Clár móireitheach fada Fáil.
Lór dó méd a **muiridhni** . 's do fhéd in cló ar cabhairni.
√Ar tí dénmusa deigbreath . trí frémlusa ar **bfóiridhneach**.[13]

185. **SALTAIR, SALTAR**, don tsaltair,[14] méd na saltrach, na saltracha, dona saltrachaibh, méd na saltrach, légh[15] saltracha.

---

[1] fuighe P [2] achd da dheasguibh P
[3] se | éol P [4] sibhnibh P
[5] §§ 181 *and* 182 *add.* C[2] *in marg. inf., partly illegible.*
[6] *om.* H [7] gan P [8] tedhadh C[2]
[9] eathach P [10] niobhar P
[11] nd *invisible in* C[2], abann P [12] *om.* HP
[13] bfoirithn*each* C[2] [14] aca aráon *add.* P [15] gan P

Saltair saltar, lasair lasar, lughair lughar, ithir ithear, [a]carcair, celtair (dráidheachta)[a], [cealtair cealltair sróil P], cosair, tapar .b. [tapair .b. P], Caitir fína, Lasair fína,[1] seineisdir, mainisdir, measair, easair, sebhair, cóisir, corcair, eisgir, [ab]budhair, láthair (más and tig)[b], cuchdair[a], eochair echair, comhair (bracha), fíaghair[2] fioghair, inonn [a]íad. Caitear fíona,[3] Lasar fína[3] .l. aráon[a].

Buinde **taprach** nó gu diáir . cláir **saltrach** duinde ní dúin.
[b]Úaisleóch*aid*[4] d'éis an tachair[5] . a lomnán do **lughrachaibh.**[6]
[b]Bíaidh leachtmhagh in gach **lugair** . dá leantar dod leanamhaín.
An cú **sebhrach** nó an tráill tú . a chú Theambrach i Chnáill Chúa?

[*Not in* C[2]]

A sbairn ar fud na **heisgrech** . dá tug maidm na **mainesdreach.**
[b]Bídh ad bhais as deachair dhi . **eachair** do ghlais an ghuidhe.
[b]Do fráech áig do bí ar a brataigh . ní dho bháidh **thapair** ós Tadhg.

[*Only in* P]

Trí neithe[7] as búaine a bharr Fail . do-ni neach dá éis d'fágbháil
a rún curadh a ghlac ghlan . **lugar** is mac is moladh.
Ar síol do thúir an troighitheach . toirtheach síol a n-úir **ithreach.**
Lasair cháomh finndealbhach **íona** . cráobh ildealbhach mhíolla ón Mbáigh.
Bím láin**seabhair** is bím balbh . ó 'd-chím arm gráineamhuil gorm.
Ag sin **eachair** ghlais na gliadh . nach deachaidh ríamh ar ais úadh.
Gan íarnach do char do chronn . a ngar **fíaghrach** fa Émann.
A ngort **fíaghrach** ní fás ioth . fíadhnach[8] tréna bhás an bhreath.
Gég glaicgeal gan ghabháil sníomha . **Caitear** anáir **fíona** an ógh .l.

186. **CLAIS,** don chlais, don chlasaigh, méd na claisi, méd na clasach, na claisi, na clascha, dona claisibh, dona claschaibh, méd na gclaiseadh, méd na gclasach, íar[9] chlaisi 7 chlascha, [íar chlaschanna (?) do chanamhuin H].

Cairt, ceis, creit, inond íad, acht illradh leathan ag an creataigh[10] .c. canamhain aca uile.

Impó amach cáoin na gclachsoin . a **claschaibh** chlach n-áoil nUisnigh.
Le colg n-úaine[11] cheithre **gclaschann** . feithfi cúaine baschorr Briain.

[*Only in* H]

Lim a **cartaigh** croidhi tind . tar dhaltaib oile Í Uigind.

---

[1] Caitiriona Lasairíona P
[2] fiadh*uir* C[2]
[3] íona P
[4] Uaislechthair H
[5] gach thachair H
[6] lubhr*ach*aibh C[2]
[7] neite P
[8] fiaghn*ach* P
[9] gan P
[10] ag creit P, acht gurab leathan ghabhus illradh in anma deighinaigh 7 H
[11] nuaidhe P

187. **CUIDIGH**, don chuidigh, méd na codach, na codcha, dona codchaibh, méd na gcodach, tabhair[1] chodcha aigi [2].c. canamhain aige.[2]

[a]Tig ót omna[3] faidcheannaigh . an chomhla na **codchandaibh**
c. ón adhbhursoin.
A **chuidigh** ar an gclasach . do chuidigh an camchosach.
[ab]Do chuir a **chuidigh** don chath . do chuidigh re fuil bFiachach.

188. [ab]**NÚADA FIONN FÁIL**, do Núadhain nó do Núadhaid Fionn Fáil, mac Núadhan nó Núadhad Fiond Fáil, .l. illradh aige, 7 do-rindeadh do Núadha Fionn Fáil.

Núadha Fiond Fáil . fúair a cruth ríogh ronúasan
ó **Núadha** anúas . ní chúala clúas a chomúasal .l.

189. **IOMAIDH**, don imaidh, méd na hiomtha, na hiomtha, dona hiomthaibh, méd na n-imthadh, seachain[4] iomtha.

Iomaidh, cumaidh comaid, leabaidh, debhaidh, neanaidh inonn íad, [5]acht na leabthacha 7 mar ghabhus .c. do chanamhain.[5]

T'fear comtha am[6] **chumaidh** gá cháoi . dláoi mullaigh na horchra[7] é.
[ab]Druidfead í a dteandtaidh mo tháoibh . an gcráoibh **neannta** dá dtí tribh.

(.l. 7 ní hón neanaidh.)

[*Only in H*]

Rí Breagh gá char ad **chommuidh** . bronnuidh chradh mar fear n-**imuidh.**

[*Only in P*]

Líon gliadh nach **comthuigh** dá chéile . síar ó onchoin Féile a n-ágh.
Fam cheanuibh a chnú an chridhe . tú an'**neanuidh** ar neimhnighe.
Táir an tóir leis na **deabhthuibh** . neamhthoil áigh ar Chloinn cCarrthuigh.
Íarraidh **leabtha** ó thoigh go toigh . ag soin a bfoil d'eachdra air.

190. **TULACH**, don tulaigh, mét na tulcha, mét na tulach, na tulcha,[8] dona tulchaibh, mét na dtulach, sibhlaidh[9] thulcha.

Tolach, tealach, dumhach, inand,[10] acht méd na dumhach .l. más fíor.

---

[1] iar H, gan P

[2–2] na codchanna dho chanamuin 7 mar sin sís H, na codchanna aige o chanamhuin 7 mar ghabhas P

[3] od tomna C[2]   [4] déna H, gan P

[5–5] .c. sinedh 7 gerradh ag deabuidh ar a taeibreim uath- 7 ó sin sis H, coir sineadh 7 gearradh ar casadh na neanta 7 na deabhtha P

[6] cumtha ad HP   [7] hurchra HP   [8] ulcha C[2]

[9] far H, iarr P   [10] *om.* C[2]

A rí Banbha [1]a mbél[1] na **tolach** . sgél nach tarbha d'folach ort.
[*Not in* C [2]]
Ga fear nach meallfa Magh Áei . acht dam raí **Tealcha** Dá Thí.

191. [2]**TROIGH** (na coisi), don troighidh, mét na throig-eadh, na troighthi, dona troighthibh, mét na dtroightheadh, nigh throighthi.

Troigh (na coisi), [b]froigh, geir, deir, seir, tuir, frigh, righ, (na láime)[b], troigh (tomhais), doigh, coill, lind, inonn iad [3]acht a réim ag anmain isna ceithri certaibhsi abhus[3] 7 don linde 7 don choille dá n-imarcaidh [ab]lé chéle[ab].

[b]Do-chluinfidh[4] sé fúaim na **frigde** . ag búain re a builgi .l.
(méd na frighead .c. H)
[b]Tug a húir an ógdharaigh . far dúin a dhá dhóid**righidh.**
[a]Ní ragha a grindeal an gleó[5] . ni heó **linneadh** dtana thú.
[a]Ní fuil róinn acht **linde** lána . sinne a ndóig na trágha ag teacht.
[*Not in* C [2]]
[b]Do lín os choirthib an chúain . linn gan bhúain réa **bfroighthibh** . . .
[b]Brég cuirther ar Thegh Dhá Thí . tegh thri **tuirthedh**[6] ní headh hé.
[b]Ag tríall ón chath bud coirthi . **troighthi** fían Rath 's a **righthe.**
Rug úaim an fert fa foile . seacht **troighi** in gach úaigh eile.
Gan **doigh** gu bráth[7] nocha bím[8] . as[9] bídh an moir tráth na tráigh.
Do-ghénadh re **coille** cloind . ar dhénam chloinde an choloim.
[b]Fulang Airt a Dhé as doiligh . sé na **dhoighidh** ailt d'filidh.
[a]Ní chuir neach a **linnidh** líon . re ngillibh each an airdríogh.

192. **LÁMH**, don láimh, mét na láimhe, mét na lámha, na lámha, dona lámhaibh, méd na lámh, glan[10] lámha.

Meadhbh, Sadhbh, dealbh (Moire[11]), long [lung .l. P], Cong, Órlaidh Árlaidh Órlaith Árlaith, Gormlaidh Gormlaith Garmlaidh Garmlaith, Núalaidh Núalaith, Farbhlaidh Farbhlaith,[12] abhall, bachall, gobhal gabhal, [b]dabhach[13] [a].c. dobhach[b] .l., Cung, oball[b], .l. aráon[a].

[1-1] bél C[2] [2] *Cf. note* 21, *p.* 47

[3-3] *om.* HP, *in which the head-word is* Troigh tomhais (thomhuis), *with alternative forms* don troigh, med na troighe, na troighe, dona troighibh, med na troigedh (ttroigheadh), fégh (féch) throighe.

[4] Docluin C[2] [5] Doragha grinneal a ngleó P

[6] -egh H [7] brách H [8] mbím P [9] is P

[10] íar H, gan P [11] Muire HP

[12] Falbraidh Falbraith H, Falfraith Falfruidh P

[13] inand iait *add.* H, ionan iad achd casadh ag na ceithre hanmanuibh déigheancha dabhach mar sin an .u. P

[ab] Mar legthar bréid **lunga** os loch . tunna ar dá roth téid na theach.
Tugad fán bfion[1] ort a **Árlaith** . dil olc gémad[2] lánmhaith leat.
Ar gcor[3] dá ḟear Eamhna a n-úir . do ḟear súil na **dealbha**[4] dheóir.[5]
[ab] Do lion sin cúach ad comair . a **dobhaigh** Dúach gil Ghalaigh .l.

[*Not in* C[2]]

Breac beó gacha **lámha** leis . dála an dá eó nír indeis.
Ó hOillil mar urra ṡídh . do ṡin d'ḟoirind[6] **lunga** a[b] láimh.
[b] A n-eire ar-áen fa ḟinḟleidh . diagheidh craébh Eine ar **Árlaidh.**
Do-bhéradh ní ar mharbhnaidh mhná . **Falbhraidh**[7] an lá do bí beó.
[b] Rind ghér na **baichle** ina bhond . sgél isa aithne agom.

[*Only in* P]

Feidhm a ngreagh[8] úatha orra . **longa** lúatha sreabh Sionna.
D'eagla an luin níor leag **Núalaidh** . nead núaluin duibh a ndíamhair.
Tógbhaidh mac fionn **Falfratha** . dá bhrat[9] a ccionn choimhreatha.
As tú[10] tarla a ttáobh na hÓighe . a chráobh **abhla** úire.
Dob ḟiú guin bhuinn na **bachla** . nar ghabhtha[11] d'ḟuil Chuinn comhtha.
Ní brath fir do bhí ag Banbha . tú **gabhla** fa Thigh Teamhra.

193. **DAIR**, don daraigh,[12] mét na darach, na dairge, dona dairghib, méd na ndairgeadh, mét na ndarach, gearr dhairge.

Fail (óir 7 na[13] muice), sail, mala, ara [an duine HP], soil, cana, cara (an ḟiadha), inonn uile.[14]

Meas do **dharaigh** dí gá[15] dháil . cráin is í[16] ar a[17] **falaigh** féin.

[*Not in* C[2]]

Fuil Roigh is Táil gá tabhach . dáil t'**ḟalach** n-óir nach einech.
[a] Tógbhaidh súas an snáithe **malach** . os moing úaine an ḟabhra chuirr
[a] dúail mar **failghe** nó mar umha . do búail **mailghe** dubha Duinn.

194. [18]**SOLAMH**, do Ṡolamh, do Ṡolmhuin, mac Solaimh, mac Solmha, mac Solmhan, na Solaimh, na Solmhuin, dona Solmhaibh, dona Solmhanaibh, meic na Solmhan, meic na Solamh, meall Ṡolmha 7 Ṡolmhana. [b] mac Solmha do chanamhain is .c. et na Solmha .l.· gid .c. marbh Ṡolmha[b].

A[b] altóir teampaill ṡúairc **Ṡolmha** . ga[19] ngealltair cúairt chunnla[20]
a[b] abhall chorr re cneas ngarrdha . a mheas na gcoll cumhra.[21]

[*Only in* P]

Subiona na mbriathar nglan . do tógaibh teampall **Solmhan.**

---

[1] fá fín H [2] doba HP [3] cur H, ccur P
[4] dealb C[2] [5] dhéir P [6] doirind H, dfoirinn P
[7] Farbhl*aidh* P [8] ngreadh P [9] bhrath P
[10] Atú P [11] ghabhth P [12] dharaigh C[2]
[13] *om.* C[2] [14] iad H [15] da P [16] sí P
[17] na H [18] *om.* H [19] go C[2] [20] *con*nla C[2]
[21] do chrom meas choll ccubhra P

195. [ab]**CROCH NÁOM**, don croich náomh, méd na croiche náomh, na crocha náom, dona crochaibh náomh, mét na gcroch náomh, guidh crocha náomh.

Long lán, bó indláogh, inonn íad an tráth nach cíall molta atá indta.

Sgéul sáobh na clocha do chor . 's na **crocha náomh** gan niamhadh .c.

196. [ab]**CROCH NÁOM** (ón chéill eile), don chroich náoimh, mét na croiche náoime, na crocha náomha, dona crochaib náoma, mét na gcroch náomh, féch crocha náomha.

Long lán, bó indláogh, inonn íad ó chéill an mholta.

Ar ndáinne fúair Findghúala . ar **bhúaibh** áille **indláogha**[1]
(.c. ó chéill an mholta).
Ní fuill bhoin acht na boin láoigh[2] . ná agh[2] acht na hoigh[2] **indláigh**.[2]
(.c. ón chéill chédna).

197. [ab]**CORR GHRÍAN**, don chuirr ghrían, méd na cuirre grían. anaidh an grían mar sin tríd síos.

Muir técht mar sin, acht gan illradh aice 7 í .d'f.

Ná[3] sir clach na **cuirre grían** . ní bhíadh uirre acht an rath ríogh.
Tú gu fiond**muir** dtáoibhséing **dtécht** . leis an láoidheing sioblaigh súairc .l.

198. **CORMAC CLÉIREACH**, do Chormac cléireach, mac Cormaic cléirigh ó chanamhain, mac Cormaic cléireach ó chiort.

Domhnall sáor, do Dhomhnall sáor, [b]mac Domhnaill sáor[b].

Gaibhneand gabha,[4] do Gaibhneann gabha, mac Gaibhnind, mac Gaibhneand gabha, Goibhnend gabha leis.[5]

Cathfaidh dráoi, [do Chathfaidh draei, mac Cathfaidh, mac Cathfadha draei *etc.* HP], Feircheirtne file, [Feirchirt file, Gobán sáor P] mar sin.[6]

Do snoigheadh bas **Gaibhneand gabha** . ag[7] snas airmreann dtana í Tháil.
[b]Sgagtha roime ní rabha . dalta croidhe **Cathfadha**.

199 [C[2]]. [8]**LANN BLEACHT**, don loind bleacht, mét na loinne bleac[h]da, na landa bleachta 7 mar sin sís.

---

[1] -dha C[2] [2] -dh C[2] [3] Na a C[2]
[4] gobha H [5] mar sin HP
[6] ionann íad achd dá tháoibhréim ag Cath*faidh add.* P
[7] re P [8] *om.* H

Land bliocht, don loind blicht, 7 méd na land mblicht is .c. and, inonn iad acht sin.

Bó bliocht, don boin bliocht, mét na bó bliochta, na ba, na na bai bleachta, dona búaibh bleachta, mét na mbó mbleacht, bronn bua bleachta.. bó bleacht .l.

Bó ṡeisg, don boin seisg, mét na bó seasga 7 mar sin sís.

Bó dhíosg, don bhoin dísg, mét na bó díosga, na ba, na bai díosga 7 mar sin sís. bó ṡeasg .l.

[P]. **LANN BHLEACHD**, don loinn bhleachd, méd na loinne bleachda, na lanna bleachda, dona lannuibh bleachda, méd na lann mbleachd, gan lanna bleachda, ionann 7 lann bhliochd, achd don loinn bhliochd 7 méd na lann mbliochd, .l. a n-ío dhe achd sin.

Bó bhliochd mar sin. bó bhleachd .l. lann bhliochd, méd na loinne bleachda a tháoibhréim. bó bhliochd mar sin, méd na bó bliochda 7 méd na loinne bliochda .l. aráon.

Bó dhíosg,[1] don bhoin díosg, méd na bó díosga, na ba, na bai díosga; dona búaibh díosga, méd na mbó ndíosg, gan bhú díosga.

Bó ṡeasg mar sin, achd don bhoin ṡeisg go cáol, méd na bó seasga as .c. ann, méd na bó seisge .l., iollradh leathan as .c. aice. bó ṡeisg .l.

[b]Giolla Críosd nír chló díola . dígha bó ndíosg an dána.
[b]Dá hainm nochan ḟoil ag Art . acht mart do ghairm don boin bliocht.

200. [2]**EMHAIN MACHA**, [3]ceart ar a comair aice, .l. illradh aici.[3]

Slemhain Midhe, Teamair Érna,[4] [b]Teamair Lúachra[b], Lúachair Deadhaidh[5], inand íad.

[b]Loch Léin 7 **Lúachair Deadhaidh**[6] . ar Chrúachain réidh bfleadhaigh bfind.
[b]Énba dá gceanaibh ar gcúl . gu **Temair Érna** ac impúdh.

201. **MÓIN**, don móna, don mónaidh, mét na móna, mét na mónadh, na móna, na móinti, dona mónaibh, dona móintibh, mét na món, méd na móinteadh, ben[7] mhóna 7 móinti.

---

[1] *separate* § *in* P [2] *om.* H
[3]–[3] dEamhuin Mhacha fonn Eamhna Macha P
[4] Éirne P [5] Deaghaidh C[2], Dheaghuidh P
[6] Deagh*aidh* C[2] [7] iar H, gan P

Móin, clúain, cáin, táin, láir, cráin, nóin, inand íad acht don nóin .c. 7 na láirtheacha[1] 7 na cánanda do chanamhuin [7 mar ghabhuid[2] H].

Trí **láirthecha**[2] ar gach leath di . is máithrecha a[3] each n-aice.
Gilla d'fíanaibh achaidh Máland . rachaidh d'iarraidh **cánann** Cuind.
[ab]Ní thabair cóir ina **gcána** . cóir Danair dá rádha rú.
[a]Íc ruibh do chuid don **chánaidh** . d'fuil Ádhaim duid a Dhúilimh.

[*Not in C*[2]]

[b]Mar do-chámar don creich reimhe . do breith **thánadh** eile úaid.
[a]Do lot neith teaguid ó a ttoigh . leaguid an ccreich fan **cclúanuidh.**

202. [4]**CÁORA,** don cháoraigh,[5] mét na cáorach, méd na cáoirech, na cáoirigh, [b]dona cáoiribh[b], dona cáorchaibh, mét na gcáorach, mét na gcáoirech, ith[6] cháorcha.

[b]Tarrais lomair . . . a leath . no congaibh ceann na **cáorach.**
Gur thuitseat báothchoin Banbha . leis na **cáorchaibh** conamhla.
An t-áoineach is fearr[7] gun fíor . más geall **cáoireach** do-chíthear.

[*Only in P*]

Do mhionuigh mainnreacha cloch . mun ttréd ccomhaighteach **ccáorach.**

203. [ab]**CNÚ DHÍOSG,** don chnáoi dhíosg, mét na cnó díosga, na cno, na cna, na cnai díosga, dona cnoibh, dona cnaibh díosga, mét na gcnó ndíosg, bris cnú díosga.

Cnú dhíosg, cnú tholl, inond ghabhaid.

204. [ab]**ARM NÚA,** don arm núa, mét an airm núa, mét an airm naí, na hairm núa, 7 mar sin sís.

Arm nocht, don arm nocht, mét an airm noicht, na hairm nochta, 7 mar sin sís.[8]

205. [ab]**DUINE BEÓ,** don duine bheó, mac an duine beó, mac an duine bhí, na daoine beóa 7 mar sin sís.

206. [9]**NEAMH NÚA,** don nim núa, don nimh naoi, na nimhe núa, Rí nimhe naoi [.c., .l. iollradh aige P].

[b]Fear sin fa sośnadma di . a comharrdha ó **nimh naoi**
[b]an sáor ní do luighe[10] lé . do áomh sé Muire do mhnaoi.

---

[1] laithreacha C[2]   [2] ghabhus P   [3] *om.* C[2]   [4] *om.* H
[5] cháoirigh P   [6] gan P   [7] fearr C[2]P
[8] *Two or three metrical exx. follow, legible only in parts.*
[9] *om.* H   [10] lqidhe C[2]

207. [ab] **SIBHIN**, don tsibhin, mét an tsibni, na sibni, dona sibnibh, méd na sibhnedh, teilg sibhni. sibhind mar sin, (sifeand sifind .l. aráon).

An **sifind** leisin sin dte . do ṡin[1] san ḟritheing reimhe .l.[2]

---

[1] dsin C[3]

[2] F. N. I D (*sic*) do barc recdb*r*eatha i cionga *add.* C[3]